សង្គហគាថា

SAṄGAHAGĀTHĀ

សម្រាប់ជំនួយដល់អដ្គធម្មកជិក

រៀបរៀងដោយ

អគ្គទត្តោ. គល់-សុភាព

ផ្សាយចេញពីវត្តតបោស្មសាន ខេត្តកំពង់ឆ្នាំង

ព.ស. ២៥៥៨ គ.ស.២០១៥

សង្គហគាថា

SAṄGAHAGÃTHÃ

សម្រាប់ជំនួយដល់អង្គធម្មកឋិក

រៀបរៀងដោយ

អគទត្តោ. **គល់~សុភាព**

ផ្សាយចេញពីវត្ត តបោស្សសាន ខេត្តកំពង់ឆ្នាំង

ព.ស.២៥៥៨ គ.ស.២០១៥

អគ្គឧត្តោ.គល់_សុភាព

សមារម្ភកថា

សៀវភៅនេះគឺជាការប្រមូលនូវគាថាផ្សេងៗ ដោយអន្លើៗ យ៉ាងសង្ខេប ដោយច្រើននោះគឺខ្ញុំដកយកពីគាថាធម្មបទ ក្នុងសុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ហើយមានរាយជាមាតិកាក្នុងវគ្គទាំង ២៦ និងមាតិការឿងក្នុងវគ្គនីមួយៗផងដែរ ។ វាមិនប្លែកអ្វីពីសៀវភៅដែលអស់លោកធ្លាប់បេញផ្សាយកន្លងមកទេ ។

បំពោះពុទ្ធគាថា សុទ្ធតែល្អ និងមានអត្ថន័យជាគម្ពីរភាពទាំងអស់ ប៉ុន្តែខ្ញុំដកយកតែគាថាណាខ្លីៗ ងាយស្រួលទន្ទេញឆាប់ចាំ ។ បំពោះអង្គធម្មកថិក ដែលមាននិស្ស័យក្នុងការសម្តែងធម៌ ឬផ្សព្វផ្សាយព្រះធម៌តាមមធ្យោបាយផ្សេងៗ នាបច្ចុប្បន្ន-សម័យ គឺអាចយកកូនសៀវភៅនេះជាប់តាមខ្លួន ហើយបរិកម្មវារឿយៗបានគ្រប់ពេលនិងគ្រប់ទីកន្លែង ។ ការសម្តែងអាស្រ័យទៅលើស្ថាយឬតិចនិក ថាតើគួរលើកយករឿងនិទានណាមួយដែលខ្លួនពេញចិត្ត ឬគាថាណាដែលវាសាប់ផត ទៅនឹងសាប់រឿងឬមានអត្ថន័យទាក់ទងទៅនឹងកម្មវិធីបុណ្យរបស់ពុទ្ធបរិស័ទ ។

ដោយសម្លឹងឃើញទៅលើតម្រូវការការងារបច្ចុប្បន្ន របស់ពុទ្ធសាសនិកជាទូទៅដែលពេញចិត្តក្នុងការធ្វើបុណ្យទានផ្សេងៗ តាមវត្តអារាមឬតាមគេហដ្ឋានក្នុងនោះមិនភ្លេចឡើយពីធម្មទេសនា នេះវាជាឱកាសនៃអង្គធម្មកថិកដើម្បីឪវិឡប់នូវអេកូល្ហមីរបស់ផងខ្លួន ឲ្យស្របទៅនឹងសម្មាបរណកម្មម៉ាខេតធីងក្នុងសម័យកាលដែលតិចណូឡូជីកំពុងត្រូវបានវិវត្តទៅមុខឥតឈប់ឈរ ។

វត្តតបោស្សសាន ថ្ងៃសៅរ៍ ព.ស.២៥៥៨ = ថ្ងៃទី ៤ -១- ២០១៥

អគ្គទត្តោ. គល់-សុភាព

ឈ្មោះអ្នកជួយពិនិត្យ

- សាមណេរ ចិត្តរក្ខិតោ. **សៅ - ចាន់ណា** (វត្តតបោស្នសាន)
- សាមណេរខេមបណ្ឌិតោ.**ប៊ុន - ចាន់សុខេន** (វត្តតបោស្នសាន)

....

អ្នកចូលរួមបោះពុម្ព

សា.អគ្គទត្តោ. គល់ - សុភាព ....៤០០០០៛

ឧបាសិកា យ៉ន - ណៃ (កោះជ័យទាត់) ....៤០០០០៛

សា.ខេមបណ្ឌិតោ. ប៊ុន-ចាន់សុខេន..២០០០០៛

ឧបាសក សុខ - សាក់ + ឧបាសិកា តាន់ - ហៀង ....១០០០០៛

លោកគ្រូ លី - ប៊ុនហេង (English Teacher) ....២ ដុល្លារ

ឧបាសក នៅភូមិសន្ទួច ....៥០០០៛

ធម្មបទដ្ឋកថាមាន២៦វគ្គ

១.យមកវគ្គ

២.អប្បមាទវគ្គ

៣.ចិត្តវគ្គ

៤.បុប្ផវគ្គ

៥.ពាលវគ្គ

៦.បណ្ឌិតវគ្គ

៧.អរហន្តវគ្គ

៨.សហស្សវគ្គ

៩.បាបវគ្គ

១០.ទណ្ឌវគ្គ

១១.ជរាវគ្គ

១២.អត្តវគ្គ

១៣.លោកវគ្គ

១៥.សុខវគ្គ

១៤.ពុទ្ធវគ្គ

១៦.បិយវគ្គ

១៧.កោធវគ្គ

១៨.មលវគ្គ

១៩.ធម្មដ្ឋវគ្គ

២០.មគ្គវគ្គ

២១.បកិណ្ណកវគ្គ

២២.និរយវគ្គ

២៣.នាគវគ្គ

២៤.តណ្ហាវគ្គ

២៥.ភិក្ខុវគ្គ

២៦.ព្រាហ្មណវគ្គ

យមកវគ្គមាន ១៤ រឿងគឺ :

១- រឿងព្រះបក្ខុបាលត្ថេរ

២- រឿងមដ្ឋកុណ្ឌលី

៣- រឿងព្រះតិស្សៈ

៤- រឿងយក្ខិនីបងប្អូនគ្នា

៥- រឿងភិក្ខុក្រុងកោសម្ពី

៦- រឿងចុល្លកាល-មហាកាល

៧- រឿងភិក្ខុទេវទត្ត

៨- រឿងអាចារ្យសញ្ជ័យ

៩- រឿងព្រះនន្ទត្ថេរ

១០- រឿងនាយចុន្ទសូករិក

១១- រឿងធម្មិកឧបាសក

១២- រឿងភិក្ខុទេវទត្ត (ធរណីស្រូប)

១៣- រឿងនាងសុមនា

១៤- រឿងភិក្ខុជាសម្លាញ់ពីររូប

អប្បមាទវគ្គមាន ៩ រឿងគឺ :

១- រឿងនាងសាមាវតី

២- រឿងឃោសកសេដ្ឋី

៣- រឿងព្រះចូឡបន្ថក:

៤- រឿងឥក្ខុត្តឬក្សនៃជិតពាល

៥- រឿងព្រះមហាកស្សបៈ

៦- រឿងភិក្ខុជាសម្លាញ់ពីររូប

៧- រឿងសក្កទេវរាជ

៨- រឿងភិក្ខុមួយរូប

៩- រឿងព្រះនិគមវាសីតិស្សត្ថេរ

ចិត្តវគ្គមាន ៩ រឿងគឺ :

១- រឿងព្រះមេឃិយៈ

២- រឿងភិក្ខុមួយរូប(មាតិកមាតា)

៣- រឿងឧក្កណ្ឋិតភិក្ខុ

៤- រឿងព្រះភាគិនេយ្យសង្ឃរក្ខិតត្ថេរ

៥- រឿងព្រះចិត្តគហត្ថេរ

៦- រឿងភិក្ខុអ្នកប្រារព្ធវិបស្សនា

៧- រឿងព្រះបូតិគត្តតិស្សត្ថេរ

៨- រឿងនន្ទគោបាល

៩- រឿងព្រះសោរេយ្យ

បុប្ផវគ្គមាន ១២ រឿងគឺ :

១- រឿងភិក្ខុ៥០០រូបខ្វល់ខ្វាយបឋវីកសិណ

២- រឿងព្រះថេរៈបម្រើនមរីចិកម្មដ្ឋាន

៣- រឿងព្រះបាទវិឌូឌភ:
៤- រឿងនាងបតិបូជិកា
៥- រឿងកោសិយសេដ្ឋី
៦- រឿងបាដិកាជីវក
៧- រឿងឆត្តបាណិឧបាសក
៨- រឿងនាងវិសាខា
៩- រឿងព្រះអានន្ទ
១០- រឿងប្រគេនបិណ្ឌបាតព្រះកស្សប
១១- រឿងបរិនិព្វានរបស់ព្រះគោធិក:
១២- រឿងគរហាទិន្ន

ពាលវគ្គមាន ១៥ រឿងគឺ :

១- រឿងបុរសម្នាក់ (ទុ. ស. ន.សោ)
២- រឿងសទ្ធិវិហារិកព្រះកស្សប
៣- រឿងអានន្ទសេដ្ឋី
៤ រឿងចោរទម្លាយបង្ខិចទ្រព្យ
៥- រឿងព្រះឧទាយិ
៦- រឿងភិក្ខុអ្នកក្រុងបាវា
៧- រឿងសុប្បពុទ្ធកុដ្ឋិ
៨- រឿងបុរសអ្នកភ្ជួរស្រែ

៩- រឿងនាយសុមនមាលាការ
១០- រឿងនាងឧប្បលវណ្ណាថេរី
១១- រឿងជម្ពុកាជីវក
១២- រឿងអហិប្រេត
១៣- រឿងសេដ្ឋីកូដប្រេត
១៤- រឿងព្រះសុធម្មត្ថេរ
១៥- រឿងព្រះវនវាសីតិស្សត្ថេរ

បណ្ឌិតវគ្គមាន ១១ រឿងគឺ :

១- រឿងព្រះរាធត្ថេរ
២- រឿងភិក្ខុអស្សជិ-បុនព្វសុកៈ
៣- រឿងព្រះឆន្នត្ថេរ
៤- រឿងព្រះមហាកប្បិន
៥- រឿងបណ្ឌិតសាមណេរ
៦- រឿងព្រះលកុណ្ឌកភទ្ទិយៈ
៧- រឿងមាតានាងកាណា
៨- រឿងភិក្ខុ៥០០រូប
៩- រឿងព្រះធម្មិកត្ថេរ
១០- រឿងការស្តាប់ធម៌
១១- រឿងអាគន្តុកភិក្ខុ

អរហន្តវគ្គមាន ១០ រឿងគឺ :

១- រឿងពេទ្យឈ្មោះជីវក

២- រឿងព្រះមហាកស្សប

៣- រឿងព្រះវេឡដ្ឋសីសៈ

៤- រឿងព្រះមហាកច្ចាយនៈ

៥- រឿងព្រះសារីបុត្រ

៦- រឿងព្រះអនុរុទ្ធ

៧- រឿងព្រះតិស្សៈអ្នកក្រុងកោសម្ពី

៨- រឿងព្រះសារីបុត្រ

៩- រឿងព្រះខទិរវនិយរេវតៈ

១០- រឿងស្ត្រីម្នាក់

សហស្សវគ្គមាន ១៤ រឿងគឺ :

១- រឿងចោរឈ្មោះតម្ពទាឋិកៈ

២- រឿងព្រះទារុចីរិយៈ

៣- រឿងព្រះនាងកុណ្ឌលកេសី

៤- រឿងព្រះអនត្ថបុច្ឆកព្រាហ្មណ៍

៥- រឿងឪពុកមាព្រះសារីបុត្រ

៦- រឿងក្មួយព្រះសារីបុត្រ

៧- រឿងព្រាហ្មណ៍ជាសម្លាញ់ព្រះសារីបុត្រ

៨- រឿងអាយុវឌ្ឍនកុមារ

៩- រឿងសង្កិច្ចសាមណេរ

១០- រឿងព្រះខានុកោណ្ឌញ្ញ

១១- រឿងព្រះសប្បទាសត្ថេរ

១២- រឿងនាងបដាចារ

១៣- រឿងនាងកិសាគោតមី

១៤- រឿងនាងពហុបុត្តិកាថេរី

បាបវគ្គមាន ១២ រឿងគឺ :

១- រឿងចូឡសាដកព្រាហ្មណ៍

២- រឿងព្រះសេយ្យកត្ថេរ

៣- រឿងនាងលាជធីតា

៤- រឿងអនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី

៥- រឿងភិក្ខុមិនបេះទុកដាក់បរិក្ខារ

៦- រឿងសេដ្ឋីជើងឆ្មារ

៧- រឿងមហាធនពាណិជ

៨- រឿងព្រានកុក្កុដមិត្រ

៩- រឿងព្រានសុនខឈ្មោះកោកៈ

១០- រឿងព្រះតិស្សៈនិងជាងកែវមណី

១១- រឿងជន៣នាក់

១២- រឿងព្រះបាទសុប្បពុទ្ធសក្យ

ទណ្ឌវគ្គមាន ១១ រឿងគឺ :

១- រឿងឆព្វគ្គិយភិក្ខុទី១

២- រឿងឆព្វគ្គិយភិក្ខុទី២

៣- រឿងក្មេងច្រើននាក់

៤- រឿងព្រះកោណ្ឌធាន

៥- រឿងឧបោសថកម្ម

៦- រឿងអជគរប្រេត

៧- រឿងព្រះមហាមោគ្គល្លាន

៨- រឿងភិក្ខុអ្នកមានភណ្ឌៈ

៩- រឿងសន្តតិមហាមាត្យ

១០- រឿងព្រះបិលោតិកៈ

១១- រឿងសុខសាមណេរ

ជរាវគ្គមាន ៩ រឿងគឺ :

១- រឿងស្ត្រីជាសម្លាញ់នាងវិសាខា

២- រឿងនាងសិរិមា

៣- រឿងនាងឧត្តរាថេរី

៤- រឿងព្រះអធិមានិកភិក្ខុ

៥- រឿងព្រះនាងរូបនន្ទា

៦- រឿងព្រះនាងមល្លិកាទេវី

៧- រឿងព្រះលោឡុទាយិត្ថេរ

៨- រឿងបឋមពោធិកាល (អនេកជាតិសំសារំ...)

៩- រឿងបុត្រសេដ្ឋីធ្លាក់ខ្លួនក្រ (អចរិត្វា ព្រហ្មចរិយំ...)

អត្តវគ្គមាន ១០ រឿងគឺ :

១- រឿងពោធិរាជកុមារ

២- រឿងព្រះឧបនន្ទសក្យបុត្រ

៣- រឿងព្រះបធានិកតិស្សត្ថេរ

៤- រឿងមាតាព្រះកុមារកស្សប

៥- រឿងមហាកាលឧបាសក

៦- រឿងភិក្ខុទេវទត្ត

៧- រឿងសង្ឃភេទនៃភិក្ខុទេវទត្ត

៨- រឿងព្រះកាលត្ថេរ

៩- រឿងចុល្លកាលឧបាសក

១០- រឿងព្រះអត្តទត្តត្ថេរ

លោកវគ្គមាន ១១ រឿងគឺ :

១- រឿងភិក្ខុកំលោះ

២- រឿងព្រះបាទសុទ្ធោទនៈ

៣- រឿងភិក្ខុអ្នកបម្រើនវិបស្សនា

៤- រឿងអភយរាជកុមារ

៥- រឿងព្រះសមដ្ឋនត្ថេរ

៦- រឿងព្រះអង្គុលិមាល៍

៧- រឿងនាងធីតានៃជាងតម្បាញ

៨- រឿងភិក្ខុ៣០រូប

៩- រឿងនាងចិញ្ចាមាណវិកា

១០- រឿងអសទិសទាន

១១- រឿងនាយកាឡៈ បុត្រអនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី

ពុទ្ធវគ្គមាន ៩ រឿងគឺ ៈ

១- រឿងធីតារបស់មារ

២- រឿងយមកប្បាដិហារ្យផ្កាញ់តិត្ថិយ

៣- រឿងឯរកបត្តនាគរាជ

៤- រឿងបញ្ហាព្រះអានន្ទ (ឱវាទបាតិមោក្ខ)

៥- រឿងភិក្ខុមិនត្រេកអរ

៦- រឿងបុរោហិតឈ្មោះអគ្គិទត្ត

៧- រឿងបញ្ហាព្រះអានន្ទ

៨- រឿងភិក្ខុច្រើនរូប

៩- រឿងចេតិយព្រះពុទ្ធកស្សប

សុខវគ្គមាន ៨ រឿងគឺ :

១- រឿងជម្លោះរបស់ពួកព្រះញាតិ

២- រឿងមារ

៣- រឿងបរាជ័យស្តេចបសេនទិកោសល

៤- រឿងអាពាហ៍ពិពាហ៍

៥- រឿងបុរសបាត់គោ

៦- រឿងការសោយអាហាររបស់ព្រះបាទបសេនទិកោសល

៧- រឿងព្រះតិស្ស:

៨- រឿងសក្កទេវរាជបម្រើព្រះសាស្តា

បិយវគ្គមាន ៩ រឿងគឺ :

១- រឿងបព្វជិត៣រូប

២- រឿងកុដុម្ពិកមួយរូប

៣- រឿងចៅស្រីនាងវិសាខាស្លាប់

៤- រឿងស្តេចលិច្ឆវី

៥- រឿងអនិត្ថិគន្ធកុមារ

៦- រឿងព្រាហ្មណ៍ម្នាក់

៧- រឿងក្មេង៥០០នាក់

៨- រឿងព្រះអនាគាមិត្ថេរ

៩- រឿងនាយនន្ទិយ:

កោធវគ្គមាន ៨ រឿងគឺ :

១- រឿងនាងរោហិណី
២- រឿងភិក្ខុមួយរូប
៣- រឿងឧបាសិកាឧត្តរា
៤- រឿងបញ្ហាព្រះមោគ្គល្លាន
៥- រឿងបញ្ហាភិក្ខុទូលសួរ
៦- រឿងនាងបុណ្ណាទាសី
៧- រឿងអតុលឧបាសក
៨- រឿងឆព្វគ្គិយភិក្ខុ

មលវគ្គមាន ១២ រឿងគឺ :

១- រឿងគោឃាតកៈ
២- រឿងព្រាហ្មណ៍ម្នាក់
៣- រឿងភិក្ខុកើតជាសត្វចៃ
៤- រឿងព្រះលោឡុទាយី
៥- រឿងកុលបុត្រម្នាក់
៦- រឿងភិក្ខុចូឡសារី
៧- រឿងឧបាសក៥នាក់
៨- រឿងភិក្ខុកំលោះឈ្មោះតិស្សៈ
៩- រឿងឧបាសក៥នាក់

១០- រឿងមេណ្ឌកសេដ្ឋី

១១- រឿងព្រះឧជ្ឈានសញ្ញី

១២- រឿងសុភទ្ទបរិព្វាជក

ធម្មដ្ឋវគ្គមាន ១០ រឿងគឺ :

១- រឿងអាមាត្យអ្នកវិនិច្ឆ័យ

២- រឿងឆព្វគ្គិយភិក្ខុ

៣- រឿងព្រះឯកុទានត្ថេរ

៤- រឿងព្រះកុណ្ឌកភទ្ទិយត្ថេរ

៥- រឿងភិក្ខុច្រើនរូប

៦- រឿងភិក្ខុឈ្មោះហត្ថកៈ

៧- រឿងព្រាហ្មណ៍ម្នាក់

៨- រឿងតិត្ថិយ

៩- រឿងអរិយៈស្ទូចត្រី

១០- រឿងភិក្ខុច្រើនរូប

មគ្គវគ្គមាន ១០ រឿងគឺ :

១- រឿងភិក្ខុ ៥០០ រូប

២- រឿងភិក្ខុ ៥០០ រូបដទៃទៀត

៣- រឿងព្រះបធានកម្មិកតិស្សត្ថេរ

៤- រឿងសូករប្រេត

៥- រឿងភិក្ខុបោឋិលៈ

៦- រឿងព្រះថេរៈចាស់

៧- រឿងសទ្ធិវិហារិកព្រះសារីបុត្រ

៨- រឿងនាងកិសាគោតមី

៩- រឿងមហាធនពាណិជ

១០- រឿងនាងបដាចារ

បកិណ្ណកវគ្គមាន ៩ រឿងគឺ :

១- រឿងបុព្វកម្មរបស់ព្រះអង្គ

២- រឿងកុមារិកាស៊ីស៊ុតមាន់

៣- រឿងភិក្ខុអ្នកនគរភទ្ទិយៈ

៤- រឿងព្រះកុណ្ឌកភទ្ទិយត្ថេរ

៥- រឿងនាយទារុសាដិក

៦- រឿងភិក្ខុវជ្ជីបុត្រ

៧- រឿងចិត្តគហបតី

៨- រឿងចូឡសុភទ្រា

៩- រឿងព្រះឯកវិហារីថេរៈ

និរយវគ្គមាន ៩ រឿងគឺ :

១- រឿងនាងសុន្ទរី

២- រឿងសត្វត្រូវទុក្ខបៀតបៀន

៣- រឿងភិក្ខុនៅឆ្នេរស្ទឹងវគ្គមុទា

៤- រឿងសេដ្ឋីបុត្រឈ្មោះខេមកៈ

៥- រឿងភិក្ខុប្រដៅក្រ

៦- រឿងស្ត្រីត្រូវសេចក្តីប្រច័ណ្ឌគ្របសង្កត់

៧- រឿងអាគន្តុកភិក្ខុ

៨- រឿងនិគ្រន្ថ

៩- រឿងសាវកតិរ្ថិយ

នាគវគ្គមាន ៨ រឿងគឺ :

១- រឿងរបស់ព្រះអង្គ

២- រឿងភិក្ខុធ្លាប់ជាហ្មដំរី

៣- រឿងបុត្ររបស់ព្រាហ្មណ៍ចាស់

៤- រឿងព្រះបាទបសេនទិកោសល

៥- រឿងសានុសាមណេរ

៦- រឿងដំរីឈ្មោះបាវេរកៈ

៧- រឿងភិក្ខុប្រើនរូប

៨- រឿងមារ

តណ្ហាវគ្គមាន ១២ រឿងគឺ :

១- រឿងត្រីឈ្មោះកបិលៈ

២- រឿងកូនជ្រូកញី

៣- រឿងភិក្ខុសឹកទៅធ្វើចោរ

៤- រឿងពន្ធនាគារ

៥- រឿងព្រះនាងខេមា

៦- រឿងបុត្រសេដ្ឋីអ្នកលេងរបាំ

៧- រឿងបូឡធនុគ្គហបណ្ឌិត

៨- រឿងមារ

៩- រឿងឧបកាជីវក

១០- រឿងសក្កទេវរាជ

១១- រឿងសេដ្ឋីគ្មានកូន

១២- រឿងអង្កុរទេវបុត្រ

ភិក្ខុវគ្គមាន ១២ រឿងគឺ :

១- រឿងភិក្ខុ៥រូប

២- រឿងភិក្ខុសម្លាប់ហង្ស

៣- រឿងកោកាលិកភិក្ខុ

៤- រឿងព្រះធម្មារាមត្ថេរ

៥- រឿងភិក្ខុគប់ភិក្ខុ

៦- រឿងបញ្ចគ្គទាយកព្រាហ្មណ៍

៧- រឿងភិក្ខុច្រើនរូប

៨- រឿងភិក្ខុ៥០០រូប

៩- រឿងព្រះសន្តកាយត្ថេរ

១០- រឿងព្រះនង្គលកូដត្ថេរ

១១- រឿងព្រះវក្កលិ

១២- រឿងសុមនសាមណេរ

ព្រាហ្មណវគ្គមាន ៣៩ រឿងគឺ :

១- រឿងព្រាហ្មណ៍ច្រើនដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា

២- រឿងភិក្ខុច្រើនរូប

៣- រឿងមារ

៤- រឿងព្រាហ្មណ៍ម្នាក់

៥- រឿងព្រះអានន្ទ (រុងរឿង៥យ៉ាង)

៦- រឿងបព្វជិតមួយរូប

៧- រឿងព្រះសារីបុត្រ

៨- រឿងព្រះនាងមហាបជាបតិគោតមី

៩- រឿងព្រះសារីបុត្រ

១០- រឿងព្រាហ្មណ៍ជដិល

១១- រឿងព្រាហ្មណ៍និយាយកុហក

១២- រឿងនាងកិសាគោតមី

១៣- រឿងព្រាហ្មណ៍ម្នាក់

១៤- រឿងឧគ្គសេន

១៥- រឿងព្រាហ្មណ៍ពីរនាក់
១៦- រឿងអក្កោសកភារទ្វាជព្រាហ្មណ៍
១៧- រឿងព្រះសារីបុត្រ
១៨- រឿងនាងឧប្បលវណ្ណាថេរី
១៩- រឿងព្រាហ្មណ៍មួយរូប
២០- រឿងនាងខេមាភិក្ខុនី
២១- រឿងព្រះតិស្សៈនៅញកភ្នំ
២២- រឿងភិក្ខុមួយរូប
២៣- រឿងសាមណេរ
២៤- រឿងព្រះមហាបន្ថកត្ថេរ
២៥- រឿងព្រះបិលិន្ទវច្ឆត្ថេរ
២៦- រឿងភិក្ខុមួយរូប
២៧- រឿងព្រះសារីបុត្រ
២៨- រឿងព្រះមហាមោគ្គល្លាន
២៩- រឿងព្រះរេវតៈ
៣០- រឿងព្រះចន្ទាភៈ
៣១- រឿងព្រះសីវលិ
៣២- រឿងព្រះសុន្ទរសមុទ្ទ
៣៣- រឿងព្រះជោតិកៈ

៣៤- រឿងភិក្ខុធ្លាប់ជាអ្នករបាំទី១

៣៥- រឿងភិក្ខុធ្លាប់ជាអ្នករបាំទី២

៣៦- រឿងព្រះវង្គីសៈ

៣៧- រឿងព្រះនាងធម្មទិន្នាថេរី

៣៨- រឿងព្រះអង្គុលិមាល៍

៣៩- រឿងទេវហិតព្រាហ្មណ៍

យមកវគ្គទី១

មនោបុព្វង្គមា ធម្មា មនោសេដ្ឋា មនោមយា
មនសា ចេ បទុដ្ឋេន ភាសតិ វា ករោតិ វា
តតោ នំ ទុក្ខមន្វេតិ ចក្កំវ វហតោ បទំ ៗ

ធម៌ទាំងឡាយ មានចិត្តជាប្រធាន មានចិត្តប្រសើរបំផុត(មានចិត្តជាធំ) សម្រេចអំពីចិត្ត បើបុគ្គល មានចិត្តត្រូវទោសប្រទូស្តហើយ ពោលក្តី ធ្វើក្តី (នូវទុច្ចរិត) ព្រោះទុច្ចរិតទាំងនោះ ទុក្ខរមែងជាប់តាមបុគ្គលនោះទៅ ដូចកង់រទេះវិលតាមដានជើងគោដែលកំពុងអូសទៅ ។

មនោបុព្វង្គមា ធម្មា មនោសេដ្ឋា មនោមយា
មនសា ចេ បសន្នេន ភាសតិ វា ករោតិ វា
តតោ នំ សុខមន្វេតិ ឆាយាវ អនុបាយិនី ៗ

ធម៌ទាំងឡាយ មានចិត្តជាប្រធាន មានចិត្តប្រសើរបំផុត សម្រេចអំពីចិត្ត បើបុគ្គលមានចិត្តជ្រះថ្លាហើយ ពោលក្តី ធ្វើក្តី (នូវសុចរិត)ព្រោះសុចរិតទាំងនោះ សុខរមែងជាប់តាមបុគ្គលនោះទៅ ដូចស្រមោលអន្ទោលតាមប្រាណ ។

ន ហិ វេរេន វេរានិ សម្មន្តីធ កុទាចនំ
អវេរេន ច សម្មន្តិ ឯស ធម្មោ សនន្តនោ ៗ

តាមពិត តាំងពីកាលណាមកក្នុងលោកនេះ ពៀរទាំងឡាយមិនរម្ងាប់ដោយពៀរឡើយ ពៀរទាំងឡាយ តែងរម្ងាប់ដោយមិនមានពៀរ នេះជាបវេណីធម៌ ។

សុភានុបស្សឹ វិហរន្តំ ឥន្ទ្រិយេសុ អសំវុតំ
ភោជនម្ហិ អមត្តញ្ញុំ កុសីតំ ហីនវីរិយំ
តំ វេ បសហតី មារោ វាតោ រុក្ខំវ ទុព្វលំ ។

បុគ្គលដែលយល់នូវអារម្មណ៍ថាល្អ មិនសង្រួមក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ មិនដឹងប្រមាណក្នុងភោជន ខ្ជិលច្រអូស មានព្យាយាមធូរថយ, កិលេសមាររមែងគ្របសង្កត់បុគ្គលនោះឯង ដូចខ្យល់ដែលគ្របសង្កត់ដើមឈើទុព្វលដូច្នោះ ។

អសុភានុបស្សឹ វិហរន្តំ ឥន្ទ្រិយេសុ សុសំវុតំ
ភោជនម្ហិ ច មត្តញ្ញុំ សទ្ធំ អារទ្ធវីរិយំ
តំ វេ នប្បសហតី មារោ វាតោ សេលំវ បព្វតំ ។

ឯបុគ្គល ដែលយល់ឃើញនូវអារម្មណ៍ ថាមិនល្អ សង្រួមប្រពៃក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ដឹងប្រមាណក្នុងភោជន មានសទ្ធា ប្រារព្ធព្យាយាម កិលេសមារមិនអាចគ្របសង្កត់បុគ្គលនោះបាន ដូចខ្យល់គ្របសង្កត់ភ្នំថ្មតាន់មិនបានដូច្នោះ ។

យថា អគារំ ទុច្ឆន្នំ វុដ្ឋី សមតិវិជ្ឈតិ
ឯវំ អភាវិតំ ចិត្តំ រាគោ សមតិវិជ្ឈតិ ។

ផ្ទះដែលប្រក់ខ្ជីខ្ជាហើយ តំណក់ទឹកភ្លៀង រមែងលេចស្រោចរហូត យ៉ាងណាមិញ ចិត្តដែលបុគ្គលមិនបានអប់រំហើយ រាគៈរមែងចាក់ដោត យ៉ាងនោះឯង ។

យថា អគារំ សុឆន្នំ វុដ្ឋី ន សមតិវិជ្ឈតិ
ឯវំ សុភាវិតំ ចិត្តំ រាគោ ន សមតិវិជ្ឈតិ ៕

ផ្ទះដែលប្រក់ល្អហើយ តំណក់ទឹកភ្លៀង រមែងមិនលេចរហូត យ៉ាងណាមិញ ចិត្តដែលបុគ្គលបានអប់រំទុកល្អហើយ រាគៈរមែងមិនចាក់ដោតបាន យ៉ាងនោះឯង ។

ឥធ សោចតិ បេច្ច សោចតិ បាបការី ឧភយត្ថ សោចតិ
សោ សោចតិ សោ វិហញ្ញតិ ទិស្វា កម្មកិលិដ្ឋមត្តនោ ៕

បុគ្គលអ្នកធ្វើបាប តែងសោកស្តាយក្នុងលោកទាំងពីរ គឺសោក-ស្តាយក្នុងលោកនេះផង សោកស្តាយក្នុងលោកខាងមុខផង បុគ្គលនោះរមែងសោកស្តាយ ក្តៅក្រហាយ ព្រោះឃើញអំពើសៅហ្មងរបស់ខ្លួន ។

ឥធ តប្បតិ បេច្ច តប្បតិ បាបការី ឧភយត្ថ តប្បតិ
បាបំ មេ កតន្តិ តប្បតិ ភិយ្យោ តប្បតិ ទុគ្គតឹ គតោ

បុគ្គលអ្នកធ្វើអំពើបាប តែងក្តៅក្រហាយក្នុងលោកទាំងពីរ គឺក្តៅក្រហាយក្នុងលោកនេះផង ក្តៅក្រហាយក្នុងលោកខាងមុខផង បុគ្គលនោះរមែងក្តៅក្រហាយដោយគិតឃើញថា បាបអញបានធ្វើហើយ, លុះស្លាប់ទៅកាន់ទុគ្គតិ ក៏រឹងរឹតតែក្តៅក្រហាយដ៏ក្រៃលែង ។

ឥធ មោទតិ បេច្ច មោទតិ កតបុញ្ញោ ឧភយត្ថ មោទតិ
សោ មោទតិ សោ បមោទតិ ទិស្វា កម្មវិសុទ្ធិមត្តនោ ។

បុគ្គលអ្នកធ្វើបុណ្យទុក រមែងរីករាយក្នុងលោកទាំងពីរ គឺរីករាយក្នុងលោកនេះផង រីករាយក្នុងលោកខាងមុខផង បុគ្គលនោះរមែងរីករាយស្រស់ស្រាយ ព្រោះឃើញអំពើបរិសុទ្ធរបស់ខ្លួន ។

ឥធ នន្ទតិ បេច្ច នន្ទតិ កតបុញ្ញោ ឧភយត្ថ នន្ទតិ
បុញ្ញំ មេ កតន្តិ ភិយ្យោ នន្ទតិ សុគតឹ គតោ ។

បុគ្គលអ្នកធ្វើបុណ្យទុក រមែងត្រេកអរក្នុងលោកទាំងពីរ គឺត្រេកអរក្នុងលោកនេះផង ត្រេកអរក្នុងលោកខាងមុខផង បុគ្គលនោះរមែងត្រេកអរដោយគិតឃើញថា បុណ្យអញបានធ្វើហើយ, លុះមរណកាលទៅកាន់សុគតិ ក៏រឹងរឹតតែត្រេកអរដ៏ក្រៃលែង ។

អប្បមាទវគ្គទី២

អប្បមាទោ អមតំបទំ បមាទោ មច្ចុនោ បទំ
អប្បមត្តា ន មីយន្តិ យេ បមត្តា យថា មតា
ឯតំ វិសេសតោ ញត្វា អប្បមាទម្ហិ បណ្ឌិតា ។

សេចក្តីមិនប្រមាទ ជាផ្លូវនៃសេចក្តីមិនស្លាប់ សេចក្តីប្រមាទជាផ្លូវនៃសេចក្តីស្លាប់ ជនទាំងឡាយណាដែលមិនប្រមាទហើយ ឈ្មោះថាមិនស្លាប់ ជនទាំងឡាយណាដែលប្រមាទហើយ ទុកដូចជាមនុស្សស្លាប់ទៅ

ហើយ, ពួកបណ្ឌិតបានជ្រាបនូវដំណើរនេះដោយប្លែកៗគ្នា(ទើបឋិតនៅ) ក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទ ។

បមាទមនុយុញ្ជន្តិ ពាលា ទុម្មេធិនោ ជនា
អប្បមាទញ្ច មេធាវី ធនំ សេដ្ឋំវ រក្ខតិ ៕

ពួកជនពាលអប្បឥតប្រាជ្ញា តែងប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីប្រមាទ ចំណែកអ្នកប្រាជ្ញ រមែងរក្សាទុកនូវសេចក្តីមិនប្រមាទ ដូច(រក្សា)ទ្រព្យយ៉ាងប្រសើរ ។

មា បមាទមនុយុញ្ជេថ មា កាមរតិសន្ថវំ
អប្បមត្តោ ហិ ឈាយន្តោ បប្បោតិ វិបុលំ សុខំ ៕

អ្នកទាំងឡាយ ចូរកុំប្រកបរឿយៗនូវសេចក្តីប្រមាទ ចូរកុំប្រកបរឿយៗនូវសេចក្តីរីករាយត្រេកអរក្នុងកាមឡើយ ដ្បិតបុគ្គលអ្នកមិនប្រមាទ ខំសង្កេតពិនិត្យ រមែងបានសេចក្តីសុខដ៏ទូលាយ ។

អប្បមត្តោ បមត្តេសុ សុត្តេសុ ពហុជាគរោ
អពលស្សំវ សីឃស្សោ ហិត្វា យាតិ សុមេធសោ ៕

បណ្ឌិតមានប្រាជ្ញាមោះមុត កាលពួកបុគ្គលកំពុងប្រមាទ លោកមិនប្រមាទ កាលពួកបុគ្គលកំពុងដេកលក់ លោកភ្ញាក់រឭកច្រើន លោករមែងលះបង់ចោលនូវបុគ្គលបែបនោះ ដូចជាសេះលឿនដែលទៅចោលនូវសេះមានកម្លាំងខ្សោយដូច្នោះ ។

អប្បមាទេន មឃវា ទេវានំ សេដ្ឋតំ គតោ
អប្បមាទំ បសំសន្តិ បមាទោ គរហិតោ សទា ។

មឃមាណព ដល់នូវភាពជាបុគ្គលប្រសើរបំផុត ជាងទេវតាទាំងឡាយ ព្រោះតែសេចក្តីមិនប្រមាទ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ តែងសរសើរនូវសេចក្តីមិនប្រមាទ (ហើយ)តិះដៀលនូវសេចក្តីប្រមាទសព្វៗកាល ។

ចិត្តវគ្គទី៣

ទូរង្គមំ ឯកចរំ អសរីរំ គុហាសយំ
យេ ចិត្តំ សញ្ញមេស្សន្តិ មោក្ខន្តិ មារពន្ធនា ។

អ្នកទាំងឡាយណា នឹងសង្រួមចិត្តដែលទៅឆ្ងាយ ជាចិត្តត្រាច់ទៅតែឯង មិនមានសរីរៈ មានគុហាគឺមហាភូតរូប៤ ជាទីអាស្រ័យនៅ, អ្នកទាំងនោះឯង រមែងរួចចាកចំណងនៃមារ ។

កុម្ភូបមំ កាយមិមំ វិទិត្វា
នគរូបមំ ចិត្តមិទំ ថបេត្វា
យោធេថ មារំ បញ្ញាវុធេន
ជិតញ្ច រក្ខេ អនិវេសនោ សិយា ។

បុគ្គលគប្បីដឹងច្បាស់នូវកាយនេះ ថាដូចជាឆ្នាំង គប្បីបិទនូវចិត្តនេះឲ្យដូចជាបិទទ្វារនគរ គប្បីច្បាំងនូវមារដោយអាវុធគឺបញ្ញា គប្បីរក្សាទុកនូវធម៌ដែលខ្លួនឈ្នះហើយ មិនគប្បីជាអ្នកជំអក់នៅ(ក្នុងធម៌នោះ)ឡើយ ។

បុប្ផវគ្គទី៤

បុប្ផានិ ហេវ បចិនន្តំ ព្យាសត្តមនសំ នរំ

សុត្តំ គាមំ មហោឃោវ មច្ចុ អាទាយ គច្ឆតិ ។

មច្ចុគឺសេចក្ដីស្លាប់ តែងកៀរយកទៅនូវនរជន អ្នកមានចិត្តជាប់ចំពាក់ក្នុងអារម្មណ៍ផ្សេងៗ កំពុងជ្រើសរើសនូវផ្កា គឺកាមគុណ៥ នុ៎ះឯងដូចទឹកជំនន់ធំ ដែលកួចយកអ្នកស្រុកកំពុងដេកលក់ទៅ ដូច្នោះឯង ។

បុប្ផានិ ហេវ បចិនន្តំ ព្យាសត្តមនសំ នរំ

អតិត្តំយេវ កាមេសុ អន្តកោ កុរុតេ វសំ ។

អ្នកធ្វើនូវទីបំផុតគឺមរណៈ តែងក្រុងសត្វ ដែលមានចិត្តជាប់ចំពាក់ក្នុងអារម្មណ៍ផ្សេងៗ កំពុងជ្រើសរើសនូវផ្កាគឺកាមគុណ៥, មិនឆ្អែតឆ្អន់ក្នុងកាមទាំងឡាយ នុ៎ះឯង ឲ្យនៅក្នុងអំណាចរបស់ខ្លួន។

យថាបិ បុប្ផរាសិម្ហា កយិរា មាលាគុណេ ពហូ

ឯវំ ជាតេន មច្ចេន កត្តព្វំ កុសលំ ពហុំ ។

មាលាការ ចេះធ្វើសំណុំនៃកម្រងផ្កា អំពីគំនរនៃផ្កា(ផ្សេងៗគ្នា)ឲ្យច្រើនបាន យ៉ាងណាមិញ កុសលដែលសត្វកើតមកហើយ គួរធ្វើឲ្យច្រើនយ៉ាងនោះ ។

ន បុប្ផគន្ធោ បដិវាតមេតិ
ន ចន្ទនំ តគរមល្លិកា វា
សតញ្ច គន្ធោ បដិវាតមេតិ
សព្វា ទិសា សប្បុរិសោ បវាយតិ ។

ក្លិនផ្កាឈើ ផ្សាយទៅច្រាសខ្យល់មិនបាន ក្លិនខ្លឹមចន្ទន៍ក្តី ក្លិនខ្លឹមក្រស្នាក្តី ក្លិនផ្កាម្លិះរួតក្តី ក៏ផ្សាយទៅច្រាសខ្យល់មិនបាន ចំណែកក្លិនរបស់សប្បុរសទាំងឡាយ រមែងផ្សាយទៅច្រាសខ្យល់បាន ព្រោះសប្បុរសរមែងផ្សាយទៅបានគ្រប់ទិស ។

អប្បមត្តោ អយំ គន្ធោ យ្វាយំ តគរចន្ទនី
យោ ច សីលវតំ គន្ធោ វាតិ ទេវេសុ ឧត្តមោ ។

ក្លិនក្រស្នា និងក្លិនចន្ទន៍ណា ក្លិននេះក្រអូបមានប្រមាណតិចទេ ចំណែកក្លិននៃបុគ្គលមានសីលទាំងឡាយណា ក្លិននោះទើបក្រអូបលើសលប់ផ្សាយទៅក្នុងទេវលោកនិងមនុស្សលោកបាន ។

តេសំ សម្បន្នសីលានំ អប្បមាទវិហារិនំ
សម្មទញ្ញា វិមុត្តានំ មារោ មគ្គំ ន វិន្ទតិ ។

មារាធិរាជ (ទុកជាខំស្វែងរក) ក៏មិនជួបនូវផ្លូវរបស់លោកអ្នកមាន សីលបរិបូណ៌ អ្នកនៅដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ អ្នករួចស្រឡះ(ចាកធម៌ជាគ្រឿងសៅហ្មង) ព្រោះដឹងច្បាស់តាមហេតុ ។

ពាលវគ្គទី៥

ទីឃា ជាគរតោ រត្តិ ទីឃំ សន្តស្ស យោជនំ
ទីឃោ ពាលានំ សំសារោ សទ្ធម្មំ អវិជានតំ ។

រាត្រីវែង ចំពោះតែអ្នកភ្ញាក់រឭក(ដេកមិនលក់) យោជន៍វែង ចំពោះតែអ្នកនឿយហត់ សង្សារវដ្តវែងឆ្ងាយ ចំពោះតែបុគ្គលពាលមិនដឹងច្បាស់នូវព្រះសទ្ធម្ម ។

ចរញ្ចេ នាធិគច្ឆេយ្យ សេយ្យំ សទិសមត្តនោ
ឯកចរិយំ ទឡ្ហំ កយិរា នត្ថិ ពាលេ សហាយតា ។

បុគ្គលកាលស្វះស្វែងរកកល្យាណមិត្រ បើមិនបានមិត្រដែលប្រសើរជាងខ្លួន ឬមិត្រដែលស្មើនឹងខ្លួនទេ គប្បីប្រព្រឹត្តនៅតែម្នាក់ឯងឲ្យខ្ជាប់ខ្ជួនវិញ ព្រោះថា សហាយតាគុណ[១]មិនមានក្នុងបុគ្គលពាលឡើយ ។

បុត្តាមត្ថិ ធនមត្ថិ ឥតិ ពាលោ វិហញ្ញតិ
អត្តា ហិ អត្តនោ នត្ថិ កុតោ បុត្តា កុតោ ធនំ ។

១- សីល កថាវត្ថុ១០ ធុតង្គគុណ១៣ វិបស្សនាគុណ មគ្គ៤ ផល៤ វិជ្ជា៣ អភិញ្ញា៦ ។

ជនពាលតែងព្រួយលំបាក ដោយសេចក្ដីសម្គាល់ថា កូនទាំង-ទាំងឡាយរបស់អញមាន ទ្រព្យរបស់អញមាន តាមដែលពិត សូម្បីខ្លួនរបស់ខ្លួនក៏មិនមានផង ចំណង់បើកូនទាំងឡាយ នឹងមានមកអំពីណា ទ្រព្យនឹងមានមកអំពីណាបាន ។

យោ ពាលោ មញ្ញតី ពាល្យំ បណ្ឌិតោ វាបិ តេន សោ
ពាលោ ច បណ្ឌិតមានី ស វេ ពាលោតិ វុច្ចតិ ។

អ្នកណាជាមនុស្សពាល ហើយដឹងនូវភាពនៃខ្លួនថាជាពាល អ្នកនោះ នឹងទៅជាបណ្ឌិតបានខ្លះ ដោយហេតុដែលដឹងខ្លួនថាជាពាលនោះម្យ៉ាងទៀត អ្នកណាជាមនុស្សពាល តែមានសេចក្ដីប្រកាន់ថាខ្លួនជាបណ្ឌិត អ្នកនោះឈ្មោះថា ជាមនុស្សពាលដោយពិត ។

យាវជីវម្បិ ចេ ពាលោ បណ្ឌិតំ បយិរុបាសតិ
ន សោ ធម្មំ វិជានាតិ ទព្វី សូបរសំ យថា ។

មនុស្សពាល បើចូលទៅអង្គុយជិតអ្នកប្រាជ្ញ សូម្បីអស់មួយជីវិតក៏ឥតមានដឹងរសធម៌អ្វីឲ្យច្បាស់លាស់ឡើយ ដូចវែកដែលមិនដឹងនូវរសសម្ល ។

មុហុត្តមបិ ចេ វិញ្ញូ បណ្ឌិតំ បយិរុបាសតិ
ខិប្បំ ធម្មំ វិជានាតិ ជិវ្ហា សូបរសំ យថា ។

វិញ្ញូជន បើចូលទៅអង្គុយជិតអ្នកប្រាជ្ញ សូម្បីតែមួយរំពេច រមែងយល់រសធម៌ដោយឆាប់រហ័ស ដូចអណ្ដាតដឹងនូវរសសម្ល ។

ន តំ កម្មំ កតំ សាធុ យំ កត្វា អនុតប្បតិ
យស្ស អស្សុមុខោ រោទំ វិបាកំ បដិសេវតិ ។

បុគ្គលធ្វើកម្មណាហើយ រមែងក្ដៅក្រហាយ ឬមានមុខប្រឡាក់ដោយទឹកភ្នែក ស្រែកយំ ទទួលផលនៃកម្មណា កម្មដែលគេធ្វើហើយនោះ ឈ្មោះថាជាកម្មមិនល្អឡើយ ។

តញ្ច កម្មំ កតំ សាធុ យំ កត្វា នានុតប្បតិ
យស្ស បតីតោ សុមនោ វិបាកំ បដិសេវតិ ។

បុគ្គលធ្វើកម្មណាហើយ រមែងមិនក្ដៅក្រហាយ ឬដល់នូវសេចក្ដីពេញចិត្ត មានចិត្តល្អ ទទួលផលនៃកម្មណា កម្មដែលគេធ្វើហើយនោះឯង ឈ្មោះថាជាកម្មល្អ ។

មធុវា មញ្ញតី ពាលោ យាវ បាបំ ន បច្ចតិ
យទា ច បច្ចតី បាបំ អថ ទុក្ខំ និគច្ឆតិ ។

បាបមិនទាន់ឲ្យផលត្រឹមណា ជនពាលតែងសម្គាល់នូវបាបនោះថា(ផ្អែម)ដូចទឹកឃ្មុំ លុះតែកាលណាបាបឲ្យផល ជនពាលទើបប្រទះនូវសេចក្ដីទុក្ខ ក្នុងកាលណោះ ។

បណ្ឌិតវគ្គទី៦

និធីនំវ បវត្តារំ យំ បស្សេ វជ្ជទស្សិនំ

និគ្គយ្ហវាទឹ មេធាវី តាទិសំ បណ្ឌិតំ ភជេ

តាទិសំ ភជមានស្ស សេយ្យោ ហោតិ ន បាបិយោ ។

បុគ្គលគួរឃើញនូវអ្នកប្រាជ្ញណា ដែលជាអ្នកពោលសង្កត់សង្កិន ចង្អុលប្រាប់ទោស ថាដូចជាបុគ្គលអ្នកប្រាប់កំណប់ទ្រព្យឲ្យ ដូច្នោះគួរគប់រកអ្នកប្រាជ្ញបែបនោះ (ព្រោះថា) កាលបុគ្គលគប់អ្នកប្រាជ្ញបែបនោះហើយ រមែងមានសេចក្តីគាប់ប្រសើរ ឥតមានទោសដ៏លាមកឡើយ ។

ធម្មប្បីតិ សុខំ សេតិ វិប្បសន្នេន ចេតសា

អរិយប្បវេទិតេ ធម្មេ សទា រមតិ បណ្ឌិតោ ។

បណ្ឌិត ដែលមានសេចក្តីឆ្អែតក្នុងធម៌ មានចិត្តជ្រះថ្លាហើយ រមែងដេកជាសុខ រមែងត្រេកអរក្នុងធម៌ ដែលព្រះអរិយៈប្រកាសទុកហើយគ្រប់ពេល ។

ឧទកញ្ហិ នយន្តិ នេត្តិកា

ឧសុការោ នមយន្តិ តេជនំ

ទារុំ នមយន្តិ តច្ឆកា

អត្តានំ ទមយន្តិ បណ្ឌិតា ។

ធម្មតាអ្នកបង្ហូរទឹក តែងបង្ហូរទឹកទៅ អ្នកធ្វើព្រួញ តែងពត់ព្រួញ (ឲ្យត្រង់) អ្នកចាំងឈើ តែងចាំងឈើ ឯបណ្ឌិតទាំងឡាយ តែងទូន្មានខ្លួន (ដូច្នោះដែរ) ។

សេលោ យថា ឯកឃនោ   វាតេន ន សមីរតិ

ឯវំ និន្ទាបសំសាសុ   ន សមិញ្ជន្តិ បណ្ឌិតា ។

ភ្នំថ្មតាន់ មិនកម្រើកញាប់ញ័រ ដោយខ្យល់ ដូចម្ដេចមិញ បណ្ឌិតទាំងឡាយ ក៏មិនញាប់ញ័រ ព្រោះពាក្យតិះដៀល និងពាក្យសរសើរ(ជា-ដើម)ដូច្នោះឯង ។

ន អត្តហេតុ ន បរស្ស ហេតុ

ន បុត្តមិច្ឆេ ន ធនំ ន រដ្ឋំ

ន ឥច្ឆេយ្យ អធម្មេន សមិទ្ធិមត្តនោ

ស សីលវា បញ្ញវា ធម្មិកោ សិយា ។

បណ្ឌិតមិនគួរធ្វើអាក្រក់ ព្រោះហេតុនៃខ្លួន មិនគួរធ្វើអាក្រក់ ព្រោះហេតុនៃអ្នកដទៃ មិនគួរប្រាថ្នាកូន មិនគួរប្រាថ្នាទ្រព្យ មិនគួរប្រាថ្នារដ្ឋ មិនគួរប្រាថ្នាសិទ្ធិដើម្បីខ្លួន ដោយហេតុមិនមែនជាធម៌ឡើយ លោកគួរជាអ្នកមានសីល មានប្រាជ្ញាប្រកបដោយធម៌ ។

អប្បកា តេ មនុស្សេសុ   យេ ជនា បារគាមិនោ

អថាយំ ឥតរា បជា   តីរមេវានុធាវតិ ។

បណ្តាមនុស្សទាំងឡាយ ពួកជនណា ដែលឆ្លងដល់ត្រើយ គឺព្រះនិព្វាន ពួកជននោះ មានប្រមាណតិច ចំណែកពួកសត្វក្រៅនេះ រមែងស្ទុះទៅកាន់ត្រើយ (គឺសក្កាយទិដ្ឋិ) ។

យេ ច ខោ សម្មទក្ខាតេ ធម្មេ ធម្មានុវត្តិនោ

តេ ជនា បារមេស្សន្តិ មច្ចុធេយ្យំ សុទុត្តរំ ฯ

ជនទាំងឡាយណា ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ក្នុងធម៌ដែលព្រះតថាគតទ្រង់សម្តែងទុកហើយដោយប្រពៃ ជនទាំងនោះ នឹងឆ្លងនូវលំនៅនៃមច្ចុដែលមិនងាយឆ្លងបាន ហើយដល់នូវព្រះនិព្វាន ។

យេសំ សម្ពោធិយង្គេសុ សម្មាចិត្តំ សុភាវិតំ

អាទានប្បដិនិស្សគ្គេ អនុបាទាយ យេ រតា

ខីណាសវា ជុតិមន្តោ តេ លោកេ បរិនិព្វុតា ฯ

ចិត្តដែលបណ្ឌិតទាំងឡាយណា បានអប់រំល្អហើយក្នុងអង្គនៃធម៌ជាគ្រឿងត្រាស់ដឹងទាំងឡាយ ឬបណ្ឌិតទាំងឡាយណាមិនប្រកាន់មាំ ត្រេកអរតែក្នុងការលះនូវសេចក្តីប្រកាន់មាំ បណ្ឌិតទាំងឡាយនោះៗ រមែងជាអ្នកអស់អាសវៈ មានសេចក្តីរុងរឿង បរិនិព្វានក្នុងលោក ។

អរហន្តវគ្គទី៧

គាមេ វា យទិ វា រញ្ញេ និន្នេ វា យទិ វា ថលេ

យត្ថ អរហន្តោ វិហរន្តិ តំ ភូមិរាមណេយ្យកំ ฯ

ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ នៅក្នុងទីណា ទោះជាស្រុកក្តី ព្រៃក្តី ទីទាបក្តី ទីទួលក្តី ទីនោះឯង ជាភូមិគួរត្រេកអរ ។

រមណិយានិ អរញ្ញានិ   យត្ថ ន រមតី ជនោ

វីតរាគោ រមេស្សន្តិ   ន តេ កាមគវេសិនោ ៕

ជន (អ្នកស្វែងរកកាម) រមែងមិនត្រេកអរ ក្នុងព្រៃដែលគួររីករាយទេ ព្រះខីណាស្រពដែលមានរាគៈទៅប្រាសហើយ ទើបត្រេកអរ ក្នុងព្រៃនោះ ព្រោះលោកជាអ្នកមិនស្វែងរកកាម ។

សហស្សវគ្គទី៨

សហស្សមបិ ចេ វាចា   អនត្ថបទសញ្ហិតា

ឯកំ អត្ថបទំ សេយ្យោ   យំ សុត្វា ឧបសម្មតិ ៕

បើវាចា សូម្បី១ពាន់ម៉ាត់ ជាវាចាប្រកបដោយបទឥតប្រយោជន៍ វាចានោះ ពុំប្រសើរឡើយ អ្នកណាស្តាប់បទមានប្រយោជន៍ណាហើយ រមែងស្ងប់រម្ងាប់បាន បទមានប្រយោជន៍នោះ សូម្បី១បទ ក៏ឈ្មោះថាប្រសើរជាង ។

សហស្សមបិ ចេ គាថា   អនត្ថបទសញ្ហិតា

ឯកំ គាថាបទំ សេយ្យោ   យំ សុត្វា ឧបសម្មតិ ៕

បើគាថា សូម្បី១ពាន់ ជាគាថាប្រកបដោយបទឥតប្រយោជន៍ គាថានោះពុំប្រសើរឡើយ អ្នកណាស្តាប់បទនៃគាថាណាហើយ រមែងស្ងប់រម្ងាប់បាន បទនៃគាថានោះ សូម្បី១បទ ក៏ឈ្មោះថាប្រសើរជាង ។

យោ ច គាថា សតំ ភាសេ អនត្ថបទសញ្ហិតា

ឯកំ ធម្មបទំ សេយ្យោ យំ សុត្វា ឧបសម្មតិ ។

អ្នកណា គប្បីពោលគាថាមួយរយ ជាគាថាប្រកបដោយបទឥតប្រយោជន៍ គាថាដែលអ្នកនោះពោលហើយនោះ ពុំប្រសើរឡើយ អ្នក-ណាស្តាប់បទនៃធម៌ហើយ រមែងស្ងប់រម្ងាប់បាន បទនៃធម៌នោះ សូម្បីតែមួយបទ ក៏ឈ្មោះថាប្រសើរជាង ។

យោ សហស្សំ សហស្សេន សង្គាមេ មានុសេ ជិនេ

ឯកញ្ច ជេយ្យមត្តានំ ស វេ សង្គាមជុត្តមោ ។

អ្នកណា គប្បីឈ្នះពួកមនុស្ស ក្នុងសង្គ្រាមអស់មួយពាន់ៗដង គឺមួយលាននាក់ ចំណែកអ្នកណា ឈ្នះខ្លួនឯងតែម្នាក់បាន អ្នកនោះឈ្មោះថាជាមនុស្សខ្ពង់ខ្ពស់ ជាងអ្នកដែលឈ្នះក្នុងសង្គ្រាមនោះ ។

អត្តា ហវេ ជិតំ សេយ្យោ យា ចាយំ ឥតរា បជា

អត្តទន្តស្ស បោសស្ស និច្ចំ សញ្ញតចារិនោ

នេវ ទេវោ ន គន្ធព្វោ ន មារោ សហ ព្រហ្មុនា

ជិនំ អបជិតំ កយិរា តថារូបស្ស ជន្តុនោ ។

ឈ្នះខ្លួនឯងប្រសើរជាង ចំណែកពួកសត្វក្រៅនេះដែលគេឈ្នះហើយ មិនប្រសើរឡើយ កាលបើបុគ្គលមានខ្លួនទូន្មានហើយ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តសង្រួមជានិច្ច, ទេវតា គន្ធព្វ មារ ព្រមទាំងព្រហ្ម មិនគប្បីធ្វើនូវជម្នះរបស់សត្វមានសភាពដូច្នោះ ឲ្យត្រលប់ចាញ់វិញបានឡើយ ។

មាសេ មាសេ សហស្សេន យោ យជេថ សតំ សមំ
ឯកញ្ច ភាវិតត្តានំ មុហុត្តមបិ បូជយេ
សាយេវ បូជនា សេយ្យោ យញ្ចេ វស្សសតំ ហុតំ ។

អ្នកណា បូជា(លោកិយមហាជន) ដោយទ្រព្យមួយពាន់ រាល់ៗខែ អស់១រយឆ្នាំ ការបូជានោះ ពុំប្រសើរស្មើនឹងអ្នកដែលបូជាចំពោះបុគ្គលមានខ្លួនអប់រំហើយ តែ ១ នាក់ សូម្បីមួយរំពេច, ការបូជាអស់១០០ឆ្នាំមិនប្រសើរឡើយ ។

យោ ច វស្សសតំ ជីវេ ទុស្សីលោ អសមាហិតោ
ឯកាហំ ជីវិតំ សេយ្យោ សីលវន្តស្ស ឈាយិនោ ។

បុគ្គលណា ជាមនុស្សទ្រុស្តសីល មានចិត្តមិនបានតម្កល់ខ្ជាប់ (ទោះបី) រស់នៅអស់រយនៃឆ្នាំ ពុំប្រសើរឡើយ (ចំណែក)ការរស់នៅសូម្បីត្រឹមតែមួយថ្ងៃ របស់លោកអ្នកមានសីល មានការពិនិត្យពិចារណា ជាប្រក្រតី ប្រសើរជាង ។

យោ ច វស្សសតំ ជីវេ ទុប្បញ្ញោ អសមាហិតោ
ឯកាហំ ជីវិតំ សេយ្យោ បញ្ញវន្តស្ស ឈាយិនោ ។

បុគ្គលណា អប្បឥតប្រាជ្ញា មានចិត្តមិនបានតម្កល់ខ្ជាប់ (ទោះបី)រស់នៅអស់រយនៃឆ្នាំ ពុំប្រសើរឡើយ (ចំណែក)ការរស់នៅសូម្បីត្រឹមតែមួយថ្ងៃ របស់លោកដែលមានប្រាជ្ញា មានការពិនិត្យពិចារណា ជាប្រក្រតី ប្រសើរជាង ។

យោ ច វស្សសតំ ជីវេ កុសីតោ ហីនវីរិយោ
ឯកាហំ ជីវិតំ សេយ្យោ វីរិយំ អារភតោ ទឡ្ហំ ឲ

បុគ្គលណា ជាមនុស្សខ្ជិលច្រអូស មានព្យាយាមថោកថយ (ទោះបី)រស់នៅអស់រយនៃឆ្នាំ ពុំប្រសើរឡើយ (ចំណែក)ការរស់នៅសូម្បីត្រឹមតែមួយថ្ងៃ របស់លោកដែលប្រារព្ធព្យាយាមមាំមួន ប្រសើរជាង ។

យោ ច វស្សសតំ ជីវេ អបស្សំ ឧទយព្វយំ
ឯកាហំ ជីវិតំ សេយ្យោ បស្សតោ ឧទយព្វយំ ឲ

បុគ្គលណា មិនឃើញការកើតនិងការវិនាសទៅ (នៃសង្ខារធម៌ (ទោះបី) រស់នៅអស់រយនៃឆ្នាំ ពុំប្រសើរឡើយ (ចំណែក)ការរស់នៅសូម្បីត្រឹមតែមួយថ្ងៃ របស់លោកដែលឃើញការកើតឡើងនិងការវិនាសទៅ ប្រសើរជាង ។

យោ ច វស្សសតំ ជីវេ អបស្សំ អមតំ បទំ
ឯកាហំ ជីវិតំ សេយ្យោ បស្សតោ អមតំ បទំ ឲ

បុគ្គលណា មិនឃើញផ្លូវនៃព្រះនិព្វាន (ទោះបី)រស់នៅអស់រយនៃឆ្នាំ ពុំប្រសើរឡើយ (ចំណែក)ការរស់នៅសូម្បីត្រឹមតែមួយថ្ងៃ របស់លោកអ្នកឃើញផ្លូវព្រះនិព្វាន ប្រសើរជាង ។

យោ ច វស្សសតំ ជីវេ　　អបស្សំ ធម្មមុត្តមំ

ឯកាហំ ជីវិតំ សេយ្យោ　　បស្សតោ ធម្មមុត្តមំ ។

បុគ្គលណា មិនឃើញធម៌ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ (ទោះបី)រស់នៅអស់រយនៃឆ្នាំ ពុំប្រសើរឡើយ (ចំណែក)ការរស់នៅសូម្បីត្រឹមតែមួយថ្ងៃ របស់លោកអ្នកឃើញធម៌ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ប្រសើរជាង ។

បាបវគ្គទី៩

អភិត្ថរេថ កល្យាណេ　　បាបា ចិត្តំ និវារយេ

ទន្ធំ ហិ ករតោ បុញ្ញំ　　បាបស្មឹ រមតី មនោ ។

បុគ្គលគួរប្រញាប់ប្រញាល់ធ្វើអំពើល្អ គួរឃាត់ចិត្តចាកបាប ព្រោះថា កាលបើបុគ្គលយឺតយូរក្នុងការធ្វើបុណ្យ ចិត្តរមែងត្រេកអរក្នុងបាប ។

បុញ្ញញ្ចេ បុរិសោ កយិរា　កយិរាថេនំ បុនប្បុនំ

តម្ហិ ឆន្ទំ កយិរាថ　　សុខោ បុញ្ញស្ស ឧច្ចយោ ។

បើបុរសធ្វើបុណ្យ គួរធ្វើបុណ្យនោះឲ្យរឿយៗ គួរធ្វើសេចក្តីពេញចិត្តក្នុងបុណ្យនោះ (ព្រោះថា) ការសន្សំបុណ្យ តែងនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ។

មាវមញ្ញេថ បាបស្ស ន មត្តំ អាគមិស្សតិ

ឧទពិន្ទុនិបាតេន ឧទកុម្ភោបិ បូរតិ

អាបូរតិ ពាលោ បាបស្ស ថោកំ ថោកំបិ អាចិនំ ។

បុគ្គល មិនគួរមើលងាយបាបថា មានប្រមាណតិច នឹងមិនឲ្យផល ដូច្នេះឡើយ ប្រៀបដូចក្អមទឹក រមែងពេញបានដោយតំណក់ទឹក ដែលធ្លាក់ចុះ យ៉ាងណា បុគ្គលពាលកាលសន្សំបាប សូម្បីបន្តិចម្តងៗគង់ពេញបានដោយបាប យ៉ាងនោះដែរ ។

មាវមញ្ញេថ បុញ្ញស្ស ន មត្តំ អាគមិស្សតិ

ឧទពិន្ទុនិបាតេន ឧទកុម្ភោបិ បូរតិ

អាបូរតិ ធីរោ បុញ្ញស្ស ថោកំ ថោកំបិ អាចិនំ ។

បុគ្គល មិនគួរមើលងាយបុណ្យថា មានប្រមាណតិច នឹងមិនឲ្យផលដូច្នេះឡើយ ប្រៀបដូចក្អមទឹក រមែងពេញបានដោយតំណក់ទឹក ដែលធ្លាក់ចុះ យ៉ាងណា អ្នកប្រាជ្ញកាលសន្សំបុណ្យ បន្តិចម្តងៗគង់ពេញបានដោយបុណ្យ យ៉ាងនោះ ។

បាណិម្ហិ ចេ វណោ នាស្ស ហរេយ្យ បាណិនា វិសំ

នាព្វណំ វិសមន្វេតិ នត្ថិ បាបំ អកុព្វតោ ។

បើដំបៅមិនមានក្នុងបាតដៃទេ បុគ្គលគប្បីនាំយកថ្នាំពិសដោយបាតដៃ ថ្នាំពិស រមែងមិនជ្រាបចូលទៅកាន់បាតដៃដែលគ្មានដំបៅ យ៉ាងណា បាបរមែងមិនមានដល់បុគ្គលអ្នកមិនធ្វើ យ៉ាងនោះដែរ ។

យោ អប្បទុដ្ឋស្ស នរស្ស ទុស្សតិ

សុទ្ធស្ស បោសស្ស អនង្គណស្ស

តមេវ ពាលំ បច្ចេតិ បាបំ

សុខុមោ រជោ បដិវាតំវ ខិត្តោ ។

បុគ្គលណា ប្រទូស្តចំពោះអ្នកមិនប្រទូស្តតប ជាសត្វស្អាត មិនមាន កិលេសដូចជាទីទួល បាបរមែងត្រលប់មករកបុគ្គលពាលនោះវិញ ដូច បាចធូលីល្អិត ទៅកាន់ទីច្រាសខ្យល់ ។

ន អន្តលិក្ខេ ន សមុទ្ទមជ្ឈេ

ន បព្វតានំ វិវរំ បវិស្ស

ន វិជ្ជតី សោ ជគតិប្បទេសោ

យត្ថដ្ឋិតោ មុច្ចេយ្យ បាបកម្មា ។

បុគ្គលអ្នកធ្វើបាបកម្មហើយ ទោះបីចូលទៅឰដ៏អាកាស ក្នុង កណ្តាលសមុទ្រ កាន់ចន្លោះភ្នំទាំងឡាយ ក៏មិនគប្បីរួចចាកបាបកម្ម ព្រោះ ប្រទេសលើផែនដី ដែលបុគ្គលឋិតនៅហើយ គប្បីរួចចាកបាបកម្មបាន នោះមិនដែលមានឡើយ ។

ន អន្តលិក្ខេ ន សមុទ្ទមជ្ឈេ

ន បព្វតានំ វិវរំ បវិស្ស

ន វិជ្ជតី សោ ជគតិប្បទេសោ

យត្ថដ្ឋិតំ នប្បសហេយ្យ មច្ចុ ។

បុគ្គលទៅឰដ៏អាកាស ក្នុងកណ្ដាលសមុទ្រ កាន់ចន្លោះនៃភ្នំទាំងឡាយ ក៏មិនរួចចាកសេចក្ដីស្លាប់បាន ព្រោះប្រទេសលើផែនដីដែលបុគ្គលឋិតនៅហើយ សេចក្ដីស្លាប់គ្របសង្កត់មិនបាននោះ មិនដែលមានឡើយ ។

ទណ្ឌវគ្គទី១០

សព្វេ តសន្តិ ទណ្ឌស្ស សព្វេ ភាយន្តិ មច្ចុនោ

អត្តានំ ឧបមំ កត្វា ន ហនេយ្យ ន ឃាតយេ ។

សត្វទាំងឡាយគ្រប់ប្រាណ តែងតក់ស្លុតនឹងអាជ្ញា សត្វទាំងឡាយតែងខ្លាចចំពោះសេចក្ដីស្លាប់គ្រប់ៗរូប បុគ្គលគួរធ្វើខ្លួនឲ្យជាឧបមា ហើយមិនគួរប្រហារដោយខ្លួនឯង មិនគួរប្រើគេឲ្យប្រហារ(សត្វដទៃ)ឡើយ ។

សព្វេ តសន្តិ ទណ្ឌស្ស សព្វេសំ ជីវិតំ បិយំ

អត្តានំ ឧបមំ កត្វា ន ហនេយ្យ ន ឃាតយេ ។

សត្វទាំងឡាយគ្រប់ប្រាណ តែងតក់ស្លុតនឹងអាជ្ញា (ព្រោះថា)ជីវិតជាទីស្រលាញ់របស់សត្វទាំងពួង បុគ្គលគួរធ្វើខ្លួនឲ្យជាឧបមា ហើយមិនគួរប្រហារដោយខ្លួនឯង មិនគួរប្រើគេឲ្យប្រហារឡើយ ។

សុខកាមានិ ភូតានិ យោ ទណ្ឌេន វិហឹសតិ

អត្តនោ សុខមេសានោ បេច្ច សោ ន លភតេ សុខំ ។

ជនណា ស្វែងរកសេចក្ដីសុខដើម្បីខ្លួន តែបៀតបៀនសត្វទាំងឡាយដែលប្រាថ្នាសេចក្ដីសុខ ដោយអាជ្ញា ជននោះលះលោកនេះទៅហើយ នឹងមិនបានសេចក្ដីសុខឡើយ ។

យថា ទណ្ឌេន គោបាលោ គាវោ បាចេតិ គោចរំ
ឯវំ ជរា ច មច្ចូ ច អាយុំ បាចេន្តិ បាណិនំ ។

គង្វាលគោ រមែងកៀងគោទៅកាន់ទីគោចរដោយអាជ្ញា (គឺដំបងឬរំពាត់) ដូចម្ដេចមិញ ជរានិងមច្ចុ តែងកៀងនូវអាយុរបស់សត្វទាំងឡាយដូច្នោះឯង ។

ឧទកំ ហិ នយន្តិ នេត្តិកា ឧសុការា នមយន្តិ តេជនំ
ទារុំ នមយន្តិ តច្ឆកា អត្តានំ ទមយន្តិ សុព្វតា ។

ធម្មតាអ្នកបង្ហូរ តែងបង្ហូរទឹក អ្នកធ្វើព្រួញ តែងពត់ព្រួញ(ឲ្យត្រង់) អ្នកចាំង តែងចាំងឈើ អ្នកមានវត្តល្អ តែងទូន្មានខ្លួន ។

ជរាវគ្គទី១១

កោ នុ ហាសោ កិមានន្ទោ និច្ចំ បជ្ជលិតេ សតិ
អន្ធការេន ឱនទ្ធា បទីបំ ន គវេសថ ។

កាលបើលោកសន្និវាស ត្រូវភ្លើងមានរាគៈជាដើម ឆេះទ្រលោមជានិច្ច ម្ដេចក៏សើច ម្ដេចក៏ត្រេកត្រអាល អ្នកទាំងឡាយត្រូវងងឹតគឺអវិជ្ជារួបរឹតហើយ (ម្ដេចឡើយ) ក៏មិនស្វែងរកប្រទីបគឺប្រាជ្ញា ។

បរិជិណ្ណមិទំ រូបំ   រោគនិឌ្ឌំ បភង្គុណំ

ភិជ្ជតិ បូតិ សន្ទេហោ មរណន្តំ ហិ ជីវិតំ ។

រូបនេះគ្រាំគ្រាអស់ហើយ ជាទីសម្នាក់នៃរោគ ជារបស់ពុកផុយ រាងកាយជារបស់ស្អុយ(នេះ) តែងបែកធ្លាយទៅវិញ ព្រោះថាជីវិតមាន សេចក្តីស្លាប់ជាទីបំផុត ។

សតញ្ច ធម្មោ ន ជរំ ឧបេតិ ។

ធមិរបស់សប្បុរស មិនចូលដល់ការចាស់ជរាឡើយ ។ (៥៣)

អនេកជាតិសំសារំ   សន្ធាវិស្សំ អនិព្វិសំ

គហការំ គវេសន្តោ   ទុក្ខា ជាតិ បុនប្បុនំ ។

កាលតថាគតមិនទាន់បានជួបប្រទះ (ពោធិញ្ញាណ រវល់តែ) ស្វះ- ស្វែងរកជាងផ្ទះគឺតណ្ហា អ្នកធ្វើផ្ទះគឺអត្តភាព ក៏អន្ទោលទៅកាន់សង្សារវដ្ត មានជាតិដ៏ច្រើន សេចក្តីកើត ជាទុក្ខរឿយៗ ។

គហការក ទិដ្ឋោសិ   បុន គេហំ ន កាហសិ

សព្វា តេ ផាសុកា ភគ្គា គហកូដំ វិសង្ខតំ

វិសង្ខារគតំ ចិត្តំ   តណ្ហានំ ខយមជ្ឈគា ។

នៃជាងផ្ទះ! អ្នកឯងធ្វើផ្ទះគឺអត្តភាព តថាគតឃើញហើយ អ្នកនឹង ធ្វើផ្ទះ(របស់តថាគត) ទៀត មិនបានឡើយ ឆ្អឹងជំនីរគឺកិលេសរបស់អ្នក ទាំងអស់ តថាគតកាច់បំបាក់អស់ហើយ ដំបូលផ្ទះគឺអវិជ្ជា តថាគតកម្ចាត់

ចោលហើយ ចិត្តរបស់តថាគត ដល់ព្រះនិព្វានដែលមានសង្ខារប្រាស ហើយ តថាគតបានដល់ធម៌ជាគ្រឿងក្ស័យតណ្ហាទាំងឡាយហើយ ។

អចរិត្វា ព្រហ្មចរិយំ អលទ្ធា យោព្វនេ ធនំ
ជិណ្ណកោញ្ចាវ ឈាយន្តិ ខីណមច្ឆេវ បល្លលេ ។

ជនពាលទាំងឡាយ មិនប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ មិនបានទ្រព្យក្នុងកាលខ្លួននៅជាកំលោះក្រមុំ រមែងសញ្ចប់សញ្ចឹង ដូចសត្វក្រៀលចាស់សំកុកនៅក្នុងភក់ដែលអស់ត្រីហើយ ។

អចរិត្វា ព្រហ្មចរិយំ អលទ្ធា យោព្វនេ ធនំ
សេន្តិ ចាបាតិខីណាវ បុរាណានិ អនុត្ថុនំ ។

ជនពាលទាំងឡាយ មិនប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ មិនបានទ្រព្យក្នុងកាលខ្លួននៅកំលោះក្រមុំ រមែងដេកថ្ងូរ សោកស្តាយទ្រព្យចាស់ទាំងឡាយ ដូចព្រួញដែលផុតចាកខ្សែបន្លោះដូច្នោះ ។

អត្តវគ្គទី១២

អត្តានញ្ចេ បិយំ ជញ្ញា រក្ខេយ្យ នំ សុរក្ខិតំ
តិណ្ណំ អញ្ញតរំ យាមំ បដិជគ្គេយ្យ បណ្ឌិតោ ។

បើបណ្ឌិតដឹងថា ខ្លួនជាទីស្រលាញ់ គួររក្សាខ្លួននោះឲ្យល្អ គួរស្ងួនគ្រងខ្លួនទុកក្នុងវ័យទាំង៣ វ័យណាមួយ ។

អត្តានមេវ បឋមំ បដិរូបេ និវេសយេ

អថញ្ញមនុសាសេយ្យ ន កិលិស្សេយ្យ បណ្ឌិតោ ៕

បណ្ឌិត គួរតម្កល់ខ្លួនទុកក្នុងគុណដ៏សមគួរជាមុនសិន ហើយសឹមប្រៀនប្រដៅអ្នកដទៃជាខាងក្រោយ (ធ្វើយ៉ាងនេះ) នឹងមិនលំបាកឡើយ ។

អត្តានញ្ចេ តថា កយិរា យថញ្ញមនុសាសតិ

សុទន្តោ វត ទមេថ អត្តា ហិ កិរ ទុទ្ទមោ ៕

បុគ្គលប្រៀនប្រដៅអ្នកដទៃ យ៉ាងណា ត្រូវធ្វើខ្លួនឲ្យបានយ៉ាងនោះដែរ អ្នកដែលទូន្មានខ្លួនល្អហើយ ទើបគួរទូន្មានអ្នកដទៃបាន ព្រោះថាខ្លួនកម្រទូន្មានបានពេកណាស់ ។

អត្តា ហិ អត្តនោ នាថោ កោ ហិ នាថោ បរោ សិយា

អត្តនា ហិ សុទន្តេន នាថំ លភតិ ទុល្លភំ ៕

ខ្លួនជាទីពឹងរបស់ខ្លួន អ្នកដទៃជាទីពឹងដូចម្តេចបាន ព្រោះបុគ្គលអ្នកមានខ្លួនហ្វឹកហ្វឺនល្អហើយ រមែងបាននូវទីពឹង ដែលគេបានដោយកម្រ

សុករានិ អសាធូនិ អត្តនោ អហិតានិ ច

យំ វេ ហិតញ្ច សាធុញ្ច តំ វេ បរមទុក្ករំ ៕

កម្មទាំងឡាយណា មិនល្អផង មិនជាប្រយោជន៍ដល់ខ្លួនផង កម្មទាំងនោះ ជនពាលធ្វើបានដោយងាយ កម្មណាជាប្រយោជន៍ផង ល្អផង កម្មនោះឯង ជនពាលធ្វើបានដោយលំបាក ។

យោ សាសនំ អរហតំ អរិយានំ ធម្មជីវិនំ

បដិក្កោសតិ ទុម្មេធោ ទិដ្ឋឹ និស្សាយ បាបិកំ

ផលានិ កណ្ឌកស្សេវ អត្តឃញ្ញាយ ផល្លតិ ។

បុគ្គលណាអប្បប្រាជ្ញា អាស្រ័យទិដ្ឋិដ៏លាមក ហាមឃាត់សាសនារបស់ព្រះអរហន្តទាំងឡាយដ៏ប្រសើរ រស់នៅដោយធម៌ ការហាមឃាត់របស់បុគ្គលនោះ រមែងចេញផល ដើម្បីសម្លាប់ខ្លួន ដូចផ្លែឫស្សីដូច្នោះ ។

អត្តនា ច កតំ បាបំ អត្តនា សង្កិលិស្សតិ

អត្តនា អកតំ បាបំ អត្តនា ច វិសុជ្ឈតិ

សុទ្ធិ អសុទ្ធិ បច្ចត្តំ នាញ្ញោ អញ្ញំ វិសោធយេ ។

អ្នកធ្វើបាបខ្លួនឯង នឹងសៅហ្មងខ្លួនឯង អ្នកមិនធ្វើបាបខ្លួនឯង តែងបរិសុទ្ធស្អាតខ្លួនឯង សេចក្តីបរិសុទ្ធិនិងមិនបរិសុទ្ធិ មានចំពោះខ្លួន អ្នកដទៃនឹងធ្វើអ្នកដទៃ ឲ្យបរិសុទ្ធមិនបានឡើយ ។

អត្តទត្ថំ បរត្ថេន ពហុនាបិ ន ហាបយេ

អត្តទត្ថមភិញ្ញាយ សទត្ថបសុតោ សិយា ។

បុគ្គល កុំគប្បីធ្វើប្រយោជន៍ខ្លួនឲ្យវិនាស ព្រោះប្រយោជន៍របស់អ្នកដទៃ សូម្បីច្រើន បើដឹងច្បាស់នូវប្រយោជន៍របស់ខ្លួនហើយ គប្បីខ្វល់ខ្វាយក្នុងប្រយោជន៍របស់ខ្លួន(នោះ) ។

លោកវគ្គទី១៣

ហីនំ ធម្មំ ន សេវេយ្យ បមាទេន ន សំវសេ
មិច្ឆាទិដ្ឋឹ ន សេវេយ្យ ន សិយា លោកវឌ្ឍនោ ។

បុគ្គលមិនគួរសេពធម៌ថោកទាប មិនគួរនៅដោយសេចក្តីប្រមាទ មិនគួរសេពមិច្ឆាទិដ្ឋិ មិនគួរជាមនុស្សបង្អៀតលោក ។

ធម្មំ ចរេ សុចរិតំ ន តំ ទុច្ចរិតំ ចរេ
ធម្មចារី សុខំ សេតិ អស្មឹ លោកេ បរម្ហិ ច ។

បុគ្គលគួរប្រព្រឹត្តធម៌ឲ្យសុចរិត មិនគួរប្រព្រឹត្តធម៌នោះឲ្យទុច្ចរិតឡើយ បុគ្គលប្រព្រឹត្តធម៌ជាប្រក្រតី រមែងដេកជាសុខក្នុងលោកនេះផង ក្នុងលោកខាងមុខផង ។

ឯថ បស្សថិមំ លោកំ ចិត្តំ រាជរថូបមំ
យត្ថ ពាលា វិសីទន្តិ នត្ថិ សង្គោ វិជានតំ ។

អ្នកទាំងឡាយ ចូរមកមើលលោកនេះ ដ៏ត្រកាល ដូចជារាជរថ, ជនពាលទាំងឡាយ រមែងលិចលង់ក្នុងលោកណា សេចក្តីជាប់ចំពាក់ក្នុងលោកនោះ រមែងមិនមានដល់ជនជាបណ្ឌិតទាំងឡាយដែលដឹងច្បាស់ទេ ។

យោ ច បុព្វេ បមជ្ជិត្វា បច្ឆា សោ នប្បមជ្ជតិ
សោមំ លោកំ បភាសេតិ អព្ភា មុត្តោវ ចន្ទិមា ។

បុគ្គលណា ប្រមាទហើយក្នុងកាលមុន លុះកាលជាខាងក្រោយ គេមិនប្រមាទវិញ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ញ៉ាំងខន្ធាទិលោកនេះឲ្យភ្លឺច្បាស់ ដូចព្រះចន្ទរះផុតចាកពពក ។

យស្ស បាបំ កតំ កម្មំ កុសលេន បិធីយតិ
សោមំ លោកំ បភាសេតិ អព្ភា មុត្តោវ ចន្ទិមា ៕

បុគ្គលណា ធ្វើអំពើបាបហើយ បិទខ្ទប់អំពើបាបនោះដោយកុសលគឺអរហត្តមគ្គបាន បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ញ៉ាំងខន្ធាទិលោកនេះឲ្យភ្លឺច្បាស់ ដូចព្រះចន្ទរះផុតចាកពពក ។

អន្ធភូតោ អយំ លោកោ តនុកេត្ថ វិបស្សតិ
សកុណោ ជាលមុត្តោវ អប្បោ សគ្គាយ គច្ឆតិ ៕

លោកិយមហាជននេះ ជាមនុស្សងងឹត បណ្ដាជនទាំងនេះ ជនតិចគ្នាដែលឃើញច្បាស់ (ត្រៃលក្ខណ៍) ជនតិចគ្នា ដែលទៅកាន់ឋានសួគ៌ ដូចសត្វស្លាប (ដែលជាប់សំណាញ់របស់ព្រានហើយ) តិចណាស់ដែលរួចអំពីសំណាញ់ ដូច្នោះ ។

ឯកំ ធម្មំ អតីតស្ស មុសាវាទិស្ស ជន្តុនោ
វិតិណ្ណបរលោកស្ស នត្ថិ បាបំ អការិយំ ៕

បុគ្គលប្រព្រឹត្តកន្លង (ពាក្យសច្ចៈ) ដែលជាធម៌ឯក និយាយតែពាក្យកុហក មានបរលោកលះចោលហើយ ឈ្មោះថា មិនធ្វើអំពើបាបមិនមែនឡើយ ។

ន វេ កទរិយា ទេវលោកំ វជន្តិ
ពាលា ហវេ នប្បសំសន្តិ ទានំ
ធីរោ ច ទានំ អនុមោទមានោ
តេនេវ សោ ហោតិ សុខី បរត្ថ ។

បុគ្គលកំណាញ់ស្វិតស្វាញមិនបានទៅកាន់ទេវលោកទេ ជនពាលទាំងឡាយ មិនសរសើរទានឡើយ ចំណែកអ្នកប្រាជ្ញតែងអនុមោទនាទាន ព្រោះហេតុនោះ លោកតែងបានសេចក្ដីសុខក្នុងលោកខាងមុខ ។

បថវ្យា ឯករជ្ជេន សគ្គស្ស គមនេន វា
សព្វលោកាធិបច្ចេន សោតាបត្តិផលំ វរំ ។

សោតាបត្តិផល ជាគុណជាតដ៏ប្រសើរ ជាងភាពនៃឯករាជ្យលើផែនដីផង ជាងដំណើរទៅកាន់ឋានសួគ៌ផង ជាងភាពជាធំក្នុងលោកទាំងមូលផង ។

ពុទ្ធវគ្គទី១៤

កិច្ឆោ មនុស្សបដិលាភោ កិច្ឆំ មច្ចាន ជីវិតំ
កិច្ឆំ សទ្ធម្មស្សវនំ កិច្ឆោ ពុទ្ធានមុប្បាទោ ។

ការត្រលប់បានអត្តភាពជាមនុស្ស បានដោយកម្រ ការរស់នៅរបស់សត្វទាំងឡាយ បានដោយកម្រ ការស្តាប់ធម៌របស់សប្បុរស បានដោយកម្រ ការកើតឡើងនៃព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ បានដោយកម្រ ។

សព្វបាបស្ស អករណំ កុសលស្សូបសម្បទា

សចិត្តបរិយោទបនំ ឯតំ ពុទ្ធាន សាសនំ ។

ការមិនធ្វើបាបទាំងពួង ការញុំាងកុសលឲ្យកើតឡើង ការធ្វើចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យផូរផង់ នេះជាពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ។

ខន្តិ បរមំ តបោ តីតិក្ខា

និព្វានំ បរមំ វទន្តិ ពុទ្ធា

ន ហិ បព្វជិតោ បរូបឃាតី

សមណោ ហោតិ បរំ វិហេឋយន្តោ ។

ខន្តិ គឺសេចក្តីអត់ធន់ ជាតបធម៌ដ៏ឧត្តម ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ តែងពោលថា ព្រះនិព្វានជាធម្មជាតដ៏ឧត្តម បុគ្គលដែលសម្លាប់សត្វដទៃ មិនឈ្មោះថាបព្វជិតទេ បុគ្គលដែលបៀតបៀនសត្វដទៃ ក៏មិនឈ្មោះថាសមណៈឡើយ ។

អនូបវាទោ អនូបឃាតោ ឃាតិមោក្ខេ ច សំវរោ

មត្តញ្ញុតា ច ភត្តស្មឹ បន្តញ្ច សយនាសនំ

អធិចិត្តេ ច អាយោគោ ឯតំ ពុទ្ធាន សាសនំ ។

ការមិនតិះដៀល(អ្នកដទៃ)១ ការមិនបៀតបៀន(អ្នកដទៃ)១ ការសង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខ១ ភាពជាអ្នកដឹងប្រមាណក្នុងភត្ត១ ការដេកនិងអង្គុយក្នុងទីស្ងាត់១ ការព្យាយាមក្នុងអធិចិត្ត១ នុ៎ះជាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ។

ន កហាបណវស្សេន កិត្តិ កាមេសុ វិជ្ជតិ
អប្បស្សាទា ទុក្ខា កាមា ឥតិ វិញ្ញាយ បណ្ឌិតោ
អបិ ទិព្វេសុ កាមេសុ រតឹ សោ នាធិគច្ឆតិ
តណ្ហក្ខយរតោ ហោតិ សម្មាសម្ពុទ្ធសាវកោ ។

ការស្កប់ស្កល់ ក្នុងកាមទាំងឡាយ រមែងមិនមានព្រោះកហាបណៈ (ដែលធ្លាក់ចុះ) ដូចទឹកភ្លៀងទេ កាមទាំងឡាយមានសុខតិច មានទុក្ខច្រើន អ្នកប្រាជ្ញដឹងច្បាស់ យ៉ាងនេះហើយ លោកមិនបានត្រេកអរក្នុងកាមទាំងឡាយ សូម្បីជាទិព្វឡើយ សាវ័ករបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធរមែងជាអ្នកត្រេកអរក្នុងធមិជាគ្រឿងអស់តណ្ហា ។

ពហុំ វេ សរណំ យន្តិ បព្វតានិ វនានិ ច
អារាមរុក្ខចេត្យានិ មនុស្សា ភយតជ្ជិតា
នេតំ ខោ សរណំ ខេមំ នេតំ សរណមុត្តមំ
នេតំ សរណមាគម្ម សព្វទុក្ខា បមុច្ចតិ ។

មនុស្សទាំងឡាយ ច្រើននាក់ ត្រូវភ័យគំរាមហើយ តែងយកភ្នំ អារាមនិងរុក្ខចេតិយជាទីពឹង, ទីពឹងបែបនេះ មិនមែនជាទីពឹងដ៏ក្សេមទេ

ទីពឹងបែបនេះ មិនមែនជាទីពឹងដ៏ឧត្តមទេ បុគ្គលអាស្រ័យនូវទីពឹងនេះ ហើយ រមែងមិនរួចស្រឡះចាកទុក្ខទាំងពួងឡើយ ។

យោ ច ពុទ្ធញ្ច ធម្មញ្ច សង្ឃញ្ច សរណំ គតោ
ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ
ទុក្ខំ ទុក្ខសមុប្បាទំ ទុក្ខស្ស ច អតិក្កមំ
អរិយញ្ចដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ទុក្ខូបសមគាមិនំ
ឯតំ ខោ សរណំ ខេមំ ឯតំ សរណមុត្តមំ
ឯតំ សរណមាគម្ម សព្វទុក្ខា បមុច្ចតិ ។

លុះតែបុគ្គលណា យកព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ព្រះសង្ឃ ជាទីពឹង ឃើញច្បាស់នូវអរិយសច្ចៈទាំង៤ គឺទុក្ខសច្ច ១ ទុក្ខសមុទយសច្ច ១ និរោធសច្ចកន្លងទុក្ខ ១ អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ជាដំណើរទៅកាន់ព្រះនិព្វានដែលជាទីរម្ងាប់ទុក្ខ ១ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ នេះឯងជាទីពឹងដ៏ក្សេម នេះឯងជាទីពឹងដ៏ឧត្តម បុគ្គលអាស្រ័យទីពឹងនេះ(ហើយ) រមែងរួចស្រឡះចាក ទុក្ខទាំងពួងបាន ។

សុខោ ពុទ្ធានមុប្បាទោ សុខា សទ្ធម្មទេសនា
សុខា សង្ឃស្ស សាមគ្គី សមគ្គានំ តបោ សុខោ ។

ការកើតឡើងនៃព្រះពុទ្ធ ជាសុខ ការសម្តែងព្រះសទ្ធម្ម ជាសុខ សេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នានៃពួក (សង្ឃឬពួកក្រុម) ជាសុខ សេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា របស់អ្នកមានតបធម៌ទាំងឡាយ ជាសុខ ។

បូជារហេ បូជយតោ ពុទ្ធេ យទិ ច សាវកេ
បបញ្ចសមតិក្កន្តេ តិណ្ណសោកបរិទ្ទវេ
តេ តាទិសេ បូជយតោ និព្វុតេ អកុតោភយេ
ន សក្កា បុញ្ញំ សង្ខាតុំ ឥមេត្តមបិ កេនចិ ។

កាលបុគ្គលបូជា ដល់បូជារហបុគ្គល គឺព្រះពុទ្ធ ឬសាវ័ករបស់ព្រះពុទ្ធ ដែលកន្លងផុតបបញ្ចធម៌ ដែលកន្លងផុតសេចក្តីសោកនិងខ្សឹកខ្សួល ឬកាលបូជាដល់បូជារហបុគ្គលទាំងនោះ ដែលប្រកបដោយតាទិគុណ លោកមិនមានភ័យអំពីទីណា សូម្បីនិព្វានទៅហើយ បុគ្គលណាមួយមិនអាចរាប់បុណ្យថា បុណ្យនេះមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះបានឡើយ ។

សុខវគ្គទី១៥

ជយំ វេរំ បសវតិ ទុក្ខំ សេតិ បរាជិតោ
ឧបសន្តោ សុខំ សេតិ ហិត្វា ជយបរាជយំ ។

បុគ្គលអ្នកឈ្នះ តែងរងនូវពៀរ បុគ្គលអ្នកចាញ់ តែងដេកជាទុក្ខ ចំណែកបុគ្គលលះបង់ការឈ្នះនិងការចាញ់ចេញហើយ ជាអ្នកស្ងប់រម្ងាប់ ទើបដេកជាសុខ ។

នត្ថិ រាគសមោ អគ្គិ នត្ថិ ទោសសមោ កលិ
នត្ថិ ខន្ធសមា ទុក្ខា នត្ថិ សន្តិ បរំ សុខំ ។

ភ្លើងស្មើដោយរាគៈ មិនមាន ទោសកំហុសស្មើដោយទោសៈ មិនមាន ទុក្ខទាំងឡាយស្មើដោយខន្ធមិនមាន សុខក្រៅពីសេចក្តីស្ងប់ មិនមាន ។

ជិឃច្ឆា បរមា រោគា សង្ខារា បរមា ទុក្ខា
ឯតំ ញត្វា យថាភូតំ និព្វានំ បរមំ សុខំ ។

សេចក្តីស្រេកឃ្លាន ជារោគយ៉ាងក្រៃលែង សង្ខារទាំងឡាយ ជាទុក្ខយ៉ាងក្រៃលែង (អ្នកប្រាជ្ញ) ដឹងច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះ តាមពិតហើយ (រមែងធ្វើឲ្យច្បាស់)នូវព្រះនិព្វាន ជាសុខយ៉ាងក្រៃលែង ។

អារោគ្យបរមា លាភា សន្តុដ្ឋិបរមំ ធនំ
វិស្សាសបរមា ញាតី និព្វានំ បរមំ សុខំ ។

ការមិនមានរោគ ជាលាភយ៉ាងក្រៃលែង សេចក្តីសន្តោសជាទ្រព្យយ៉ាងក្រៃលែង សេចក្តីស្និទ្ធស្នាល ជាញាតិយ៉ាងក្រៃលែង ព្រះនិព្វានជាសុខយ៉ាងក្រៃលែង ។

សាធុ ទស្សនមរិយានំ សន្និវាសោ សទា សុខោ
អទស្សនេន ពាលានំ និច្ចមេវ សុខី សិយា ។

ការជួបប្រទះ ព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ ជាការល្អ ការនៅរួមជាមួយព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ ជាហេតុឲ្យកើតសេចក្តីសុខសព្វកាល បុគ្គលគប្បីមានសេចក្តីសុខអស់កាលជានិច្ចបាន ព្រោះមិនជួបប្រទះបុគ្គលពាលទាំងឡាយ ។

ពាលសង្គតចារី ហិ ទីឃមទ្ធាន សោចតិ
ទុក្ខោ ពាលេហិ សំវាសោ អមិត្តេនេវ សព្វសោ ។

បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តសមគប់ដោយជនពាល រមែងសោកស្តាយអស់កាលយូរអង្វែង ការនៅរួមជាមួយនឹងជនពាល រមែងជាទុក្ខសព្វកាល ។

បិយវគ្គទី១៦

បិយតោ ជាយតី សោកោ បិយតោ ជាយតី ភយំ
បិយតោ វិប្បមុត្តស្ស នត្ថិ សោកោ កុតោ ភយំ ។

សេចក្តីសោកកើតអំពីសេចក្តីស្រលាញ់ ភ័យកើតអំពីសេចក្តីស្រលាញ់ កាលបើរួចស្រឡះចាក សេចក្តីស្រលាញ់ហើយ សេចក្តីសោកក៏លែងមាន ភ័យនឹងមានមកពីណា ។

បេមតោ ជាយតី សោកោ បេមតោ ជាយតី ភយំ
បេមតោ វិប្បមុត្តស្ស នត្ថិ សោកោ កុតោ ភយំ ។

សេចក្តីសោកកើតអំពីសេចក្តីស្រលាញ់ ភ័យកើតអំពីសេចក្តីស្រលាញ់ កាលបើរួចស្រឡះចាក សេចក្តីស្រលាញ់ហើយ សេចក្តីសោកក៏លែងមាន ភ័យនឹងមានមកពីណា ។

រតិយា ជាយតី សោកោ រតិយា ជាយតី ភយំ
រតិយា វិប្បមុត្តស្ស នត្ថិ សោកោ កុតោ ភយំ ។

សេចក្ដីសោកកើតអំពីតម្រេក ភ័យកើតអំពីតម្រេក កាលបើរួចស្រឡះចាកតម្រេកហើយ សេចក្ដីសោកក៏លែងមាន ភ័យនឹងមានមកពីណា ។

កាមតោ ជាយតី សោកោ កាមតោ ជាយតី ភយំ
កាមតោ វិប្បមុត្តស្ស នត្ថិ សោកោ កុតោ ភយំ ។

សេចក្ដីសោកកើតអំពីកាម ភ័យកើតអំពីកាម កាលបើរួចស្រឡះចាកកាមហើយ សេចក្ដីសោកក៏លែងមាន ភ័យនឹងមានមកពីណា ។

តណ្ហាយ ជាយតី សោកោ តណ្ហាយ ជាយតី ភយំ
តណ្ហាយ វិប្បមុត្តស្ស នត្ថិ សោកោ កុតោ ភយំ ។

សេចក្ដីសោកកើតអំពីតណ្ហា ភ័យកើតអំពីតណ្ហា កាលបើរួចស្រឡះចាកតណ្ហាហើយ សេចក្ដីសោកក៏លែងមាន ភ័យនឹងមានមកពីណា

ចិរប្បវាសឹ បុរិសំ ទូរតោ សោត្ថិមាគតំ
ញាតី មិត្តា សុហជ្ជា ច អភិនន្ទន្តិ អាគតំ
តថេវ កតបុញ្ញម្បិ អស្មា លោកា បរំ គតំ
បុញ្ញានិ បដិគណ្ហន្តិ បិយំ ញាតីវ អាគតំ ។

ពួកញាតិក្ដី មិត្រក្ដី សម្លាញ់ក្ដី រមែងត្រេកអរនឹងបុរសដែលឃ្លាតគ្នាអស់កាលយូរ មកអំពីចម្ងាយដោយសួស្ដី មកដល់ហើយ យ៉ាងណាមិញ បុណ្យទាំងឡាយតែងទទួលបុគ្គល ដែលបានធ្វើបុណ្យ ច្យុតអំពីមនុស្ស

លោកនេះ ទៅកាន់លោកខាងមុខ ដូចញាតិទាំងឡាយទទួលបុរសជាទីស្រឡាញ់ទើបមកដល់ ដូច្នោះឯង ។

ភោធវគ្គទី១៧

យោ វេ ឧប្បតិតំ កោធំ រថំ ភន្តំវ ធារយេ
តមហំ សារថឹ ព្រូមិ រស្មិគ្គាហោ ឥតរោ ជនោ ។

បុគ្គលឃាត់សេចក្តីក្រោធដែលកើតឡើងហើយ ដូចសារថីទប់រថដែលកំពុងលឿនបាន តថាគតហៅបុគ្គលនោះថាជាសារថី ជនក្រៅពីនេះគ្រាន់តែជាអ្នកកាន់ខ្សែបរ (មិនមែនសារថីឡើយ) ។

អក្កោធេន ជិនេ កោធំ អសាធុំ សាធុនា ជិនេ
ជិនេ កទរិយំ ទានេន សច្ចេនាលិកវាទិនំ ។

បុគ្គលគប្បីផ្ចាញ់មនុស្សក្រោធ ដោយសេចក្តីមិនក្រោធ គប្បីផ្ចាញ់មនុស្សអសប្បុរស ដោយសប្បុរស គប្បីផ្ចាញ់មនុស្សកំណាញ់ ដោយការឲ្យ គប្បីផ្ចាញ់មនុស្សនិយាយពាក្យមិនពិត ដោយពាក្យពិត ។

អហឹសកា យេ មុនយោ និច្ចំ កាយេន សំវុតា
តេ យន្តិ អច្ចុតំ ឋានំ យត្ថ គន្ត្វា ន សោចរេ ។

ជនទាំងឡាយណា ជាអ្នកប្រាជ្ញ[១] មិនបៀតបៀនសត្វដទៃ សង្រួមហើយដោយកាយទ្វារ (ជាដើម) ជានិច្ច ជនទាំងឡាយនោះ រមែងទៅកាន់ស្ថានដ៏មិនប្រែប្រួល ជាស្ថានដែលគេទៅដល់ហើយ តែងមិនសោកស្តាយ ។

មលវគ្គទី១៨

បណ្ឌុបលាសោវទានិសិ

យមបុរិសាបិ ច តេ ឧបដ្ឋិតា

ឧយ្យោគមុខេ ច តិដ្ឋសិ

បាថេយ្យម្បិ ច តេ ន វិជ្ជតិ ។

ឥឡូវនេះ ខ្លួនអ្នកដូចស្លឹកឈើទុំហើយ ទាំងពួកបុរសរបស់យមរាជ ប្រាកដដល់អ្នកហើយ ខ្លួនអ្នកតាំងនៅក្នុងមាត់សេចក្តីវិនាស សូម្បីស្បៀងគឺកុសលរបស់អ្នក ក៏មិនទាន់មានឡើយ ។

សោ ករោហិ ទីបមត្តនោ

ខិប្បំ វាយម បណ្ឌិតោ ភវ

និទ្ធន្តមលោ អនង្គណោ

ទិព្វំ អរិយភូមិមេហិសិ ។

១-សំដៅយកសេក្ខមុនី ដែលសម្រេចមគ្គផល ដោយមានេយ្យប្បដិបទា ។

អ្នកចូរធ្វើកុសលជាទីពឹងសម្រាប់ខ្លួនទៅ ចូរព្យាយាមឲ្យឆាប់ទៅ ចូរជាអ្នកប្រាជ្ញទៅ បើអ្នក(ធ្វើយ៉ាងនេះហើយ) នឹងទៅជាអ្នកកម្ចាត់បង់មន្ទិលបាន មិនមានទីទួលគឺកិលេស នឹងដល់នូវភូមិរបស់ព្រះអរិយៈ ដូចជាទិព្វបាន ។

ឧបនីតវយោ វទានិសិ

សម្បយាតោសិ យមស្ស សន្តិកំ

វាសោបិ ច តេ នត្ថិ អន្តរា

បាថេយ្យម្បិ ច តេ ន វិជ្ជតិ ។

ឥឡូវនេះ ខ្លួនអ្នកត្រូវជរាចូលដល់ហើយ ជាអ្នករៀបដំណើរទៅកាន់សម្នាក់យមរាជ មួយទៀត ទីសំចតក្នុងចន្លោះមិនមានដល់អ្នកទេ សូម្បីស្បៀងក៏មិនមានដល់អ្នក ។

អនុបុព្វេន មេធាវី ថោកំ ថោកំ ខណេ ខណេ

កម្មារោ រជតស្សេវ និទ្ធមេ មលមត្តនោ ។

អ្នកមានប្រាជ្ញា គួរកម្ចាត់បង់មន្ទិលរបស់ខ្លួន បន្តិចម្តង ៗ រាល់ ៗ ខណៈ ដោយលំដាប់ ដូចជាងមាសជម្រះស្នឹម ឬច្រែះរបស់មាសដូច្នោះ ។

អយសា វ មលំ សមុដ្ឋិតំ

តទុដ្ឋាយ តមេវ ខាទតិ

ឯវំ អតិធោនចារិនំ

សានិ កម្មានិ នយន្តិ ទុគ្គតិំ ។

ព្រោះកើតអំពីដែក លុះកើតអំពីដែកនោះហើយ តែងស៊ីដែកនោះវិញ យ៉ាងណាមិញ កម្មទាំងឡាយរបស់ខ្លួន តែងនាំបុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តកន្លងបញ្ញាជាគ្រឿងជម្រះចិត្ត ឲ្យទៅកាន់ទុគ្គតិ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

អសជ្ឈាយមលា មន្តា អនុដ្ឋានមលា ឃរា
មលំ វណ្ណស្ស កោសជ្ជំ បមាទោ រក្ខតោ មលំ ។

មន្តទាំងឡាយ មានការមិនស្វាធ្យាយជាមន្ទិល ផ្ទះទាំងឡាយ មានការមិនថែទាំ ជាមន្ទិល សេចក្តីខ្ជិលជាមន្ទិលរបស់ពណ៌សម្បុរ សេចក្តីប្រមាទ ជាមន្ទិលរបស់បុគ្គលអ្នករក្សា ។

មលិត្ថិយា ទុច្ចរិតំ មច្ឆេរំ ទទតោ មលំ
មលា វេ បាបកា ធម្មា អស្មឹ លោកេ បរម្ហិ ច
តតោ មលា មលតរំ អវិជ្ជា បរមំ មលំ
ឯតំ មលំ បហន្ត្វាន និម្មលា ហោថ ភិក្ខវោ ។

ការប្រព្រឹត្តិអាក្រក់ ជាមន្ទិលរបស់ស្ត្រី សេចក្តីកំណាញ់ជាមន្ទិលរបស់អ្នកឲ្យ ធមិអាក្រក់ទាំងឡាយ ជាមន្ទិលក្នុងលោកនេះនិងលោកខាងមុខ ធម្មជាតជាមន្ទិលដ៏លើសលប់ ជាងមន្ទិលទាំងនោះ គឺអវិជ្ជាជាមន្ទិលដ៏ក្រៃលែង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរលះមន្ទិលទាំងនេះចេញ ចូរកុំជាអ្នកមានមន្ទិលឡើយ ។

យោ បាណមតិមាបេតិ មុសាវាទញ្ច ភាសតិ
លោកេ អទិន្នំ អាទិយតិ បរទារញ្ច គច្ឆតិ

សុរាមេរយបានញ្ច យោ នរោ អនុយុញ្ជតិ
ឥធេវមេសោ លោកស្មឹ មូលំ ខណតិ អត្តនោ ។

ជនណាសម្លាប់សត្វផង និយាយកុហកផង កាន់យកវត្ថុដែលគេមិនបានឲ្យ ក្នុងលោកផង សេពប្រពន្ធរបស់អ្នកដទៃផង ជនណាផឹកសុរានិងមេរ័យផង ជននោះឯងឈ្មោះថា គាស់រម្លើងឫសគល់របស់ខ្លួន ក្នុងលោកនេះដោយពិត ។

នត្ថិ រាគសមោ អគ្គិ នត្ថិ ទោសសមោ គហោ
នត្ថិ មោហសមំ ជាលំ នត្ថិ តណ្ហាសមា នទី ។

ភ្លើងស្មើដោយរាគៈ មិនមាន ការចាប់ស្មើដោយទោសៈ មិនមាន បណ្ដាញស្មើដោយមោហៈ មិនមាន ស្ទឹងស្មើដោយតណ្ហា មិនមាន ។

ធម្មដ្ឋវគ្គទី១៩

ន តេន បណ្ឌិតោ ហោតិ យាវតា ពហុ ភាសតិ
ខេមី អវេរី អភយោ បណ្ឌិតោតិ បវុច្ចតិ ។

បុគ្គល ឈ្មោះថាបណ្ឌិត មិនមែនព្រោះហេតុត្រឹមតែចេះនិយាយច្រើនទេ លុះត្រាតែបុគ្គលដែលមានសេចក្ដីក្សេម មិនមានពៀរ មិនមានភ័យ ទើបហៅថា បណ្ឌិតបាន ។

ន តាវតា ធម្មធរោ   យាវតា ពហុ ភាសតិ
យោ ច អប្បម្បិ សុត្វាន   ធម្មំ កាយេន បស្សតិ
ស វេ ធម្មធរោ ហោតិ   យោ ធម្មំ នប្បមជ្ជតិ ៕

បុគ្គល មិនទាន់ឈ្មោះថា ជាអ្នកទ្រទ្រង់ធម៌ ព្រោះហេតុតែចេះនិយាយច្រើនទេ លុះត្រាតែបុគ្គលណាស្តាប់ពុទ្ធវចនៈ សូម្បីមានប្រមាណតិច ហើយឃើញធម៌ដោយនាមកាយគឺចិត្តបាន បុគ្គលនោះទើបឈ្មោះថាជាអ្នកទ្រទ្រង់ធម៌ បុគ្គលណាមិនមើលងាយធម៌ បុគ្គលនោះឯងឈ្មោះថាជាអ្នកទ្រទ្រង់ធម៌ ។

ន តេន ថេរោ ហោតិ   យេនស្ស បលិតំ សិរោ
បរិបក្កោ វយោ តស្ស   មោឃជិណ្ណោតិ វុច្ចតិ ៕

បុគ្គលមានក្បាលស្កូវហើយ ដោយហេតុណា ឈ្មោះថាជាថេរៈ ដោយហេតុនោះ មិនទាន់បានទេ វ័យរបស់បុគ្គលនោះ ចាស់ជ្រុលហើយ ហៅថា ចាស់ដោយមោឃៈ ។

យម្ហិ សច្ចញ្ច ធម្មោ ច   អហឹសា សញ្ញមោ ទមោ
ស វេ មន្តមលោ ធីរោ   សោ ថេរោតិ បវុច្ចតិ ៕

លុះត្រាតែសច្ចៈផង ធម៌ផង ការមិនបៀតបៀនផង ការសង្រួមផង ការទូន្មានខ្លួនផង មានក្នុងបុគ្គលណា បុគ្គលនោះឯងជាអ្នកមានមន្ទិលខ្ជាក់ចោលហើយ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ទើបហៅថា ថេរៈ ។

មគ្គវគ្គទី២០

សព្វេ សង្ខារា អនិច្ចាតិ យទា បញ្ញាយ បស្សតិ
អថ និព្វិន្ទតិ ទុក្ខេ ឯស មគ្គោ វិសុទ្ធិយា ។

កាលណា បុគ្គលយល់ឃើញដោយប្រាជ្ញាថា សង្ខារទាំងពួងមិនទៀងដូច្នេះ កាលណោះ រមែងនឿយណាយក្នុងសេចក្តីទុក្ខ នេះជាផ្លូវនៃសេចក្តីបរិសុទ្ធិ ។

សព្វេ សង្ខារា ទុក្ខាតិ យទា បញ្ញាយ បស្សតិ
អថ និព្វិន្ទតិ ទុក្ខេ ឯស មគ្គោ វិសុទ្ធិយា ។

កាលណា បុគ្គលយល់ឃើញដោយប្រាជ្ញាថា សង្ខារទាំងពួងនាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខដូច្នេះ កាលណោះ រមែងនឿយណាយក្នុងសេចក្តីទុក្ខ នេះជាផ្លូវនៃសេចក្តីបរិសុទ្ធិ ។

សព្វេ ធម្មា អនត្តាតិ យទា បញ្ញាយ បស្សតិ
អថ និព្វិន្ទតិ ទុក្ខេ ឯស មគ្គោ វិសុទ្ធិយា ។

កាលណា បុគ្គលយល់ឃើញដោយប្រាជ្ញាថា ធម៌ទាំងពួងមិនមែនជារបស់ខ្លួនដូច្នេះ កាលណោះ រមែងនឿយណាយក្នុងសេចក្តីទុក្ខ នេះជាផ្លូវនៃសេចក្តីបរិសុទ្ធិ ។

តំ បុត្តបសុសម្មត្តំ ព្យាសត្តមនសំ នរំ
សុត្តំ គាមំ មហោឃោវ មច្ចុ អាទាយ គច្ឆតិ ។

មច្ចុ គឺសេចក្តីស្លាប់ តែងនាំយកនរជន អ្នកស្រវឹងជ្រប់ក្នុងកូននិង សត្វចិញ្ចឹម មានចិត្តជាប់ចំពាក់ ក្នុងអារម្មណ៍ផ្សេងៗនោះ ដូចជំនន់ទឹកធំនាំ យកអ្នកស្រុកកំពុងដេកលក់ទៅ ។

ន សន្តិ បុត្តា តាណាយ ន បិតា នបិ ពន្ធវា
អន្តកេនាធិបន្នស្ស នត្ថិ ញាតីសុ តាណតា
ឯតមត្ថវសំ ញត្វា បណ្ឌិតោ សីលសំវុតោ
និព្វានគមនំ មគ្គំ ខិប្បមេវ វិសោធយេ ។

បុគ្គល កាលត្រូវមច្ចុគ្របសង្កត់ហើយ កូនទាំងឡាយមិនមាន ដើម្បីជាទីពឹង បិតា ក៏មិនមាន ទាំងផៅពង្ស ក៏មិនមានដើម្បីជាទីពឹងឡើយ សេចក្តីទីពឹងក្នុងញាតិទាំងឡាយ ក៏មិនមាន បណ្ឌិតដឹងអំណាចប្រយោជន៍ នេះហើយ គួរជាអ្នកសង្រួមក្នុងសីល គួរប្រញាប់ប្រញាល់ជម្រះផ្លូវជាទីទៅ កាន់ព្រះនិព្វានឲ្យបាន ។

បកិណ្ណកវគ្គទី២១

មត្តាសុខបរិច្ចាគា បស្សេ ចេ វិបុលំ សុខំ
ចជេ មត្តាសុខំ ធីរោ សម្បស្សំ វិបុលំ សុខំ ។

បើឃើញសេចក្តីសុខដ៏ធំទូលាយ ព្រោះលះបង់សុខល្មមប្រមាណ អ្នកមានប្រាជ្ញា កាលឃើញសុខដ៏ធំទូលាយ គប្បីលះសុខល្មមប្រមាណ ចេញ ។

បរទុក្ខូបធានេន យោ អត្តនោ សុខមិច្ឆតិ
វេរសំសគ្គសំសដ្ឋោ វេរា សោ ន បរិមុច្ចតិ ។

ជនប្រាថ្នាសេចក្តីសុខដើម្បីខ្លួន ដោយបង្កទុក្ខឲ្យអ្នកដទៃ ជននោះឈ្មោះថា ច្រឡូកច្របល់ហើយ ដោយការជាប់ចំពាក់គឺពៀរ រមែងមិនរួចចាកពៀរទេ ។

ទុប្បព្វជ្ជំ ទុរភិរមំ ទុរាវាសា ឃរា ទុខា
ទុក្ខោសមានសំវាសោ ទុក្ខានុបតិតទ្ធគូ
តស្មា ន ចទ្ធគូ សិយា ន ច ទុក្ខានុបតិតោ សិយា ។

ការចេញបួសបានដោយក្រ ការត្រេកអរត្រូវបានដោយក្រ ផ្ទះទាំងឡាយមានការនៅគ្រប់គ្រងដោយលំបាក ជាការក្រ ការនៅរួមដោយជនស្មើគ្នា(១) (ដែលមិនមានសេចក្តីកោតក្រែង)ជាការក្រ ជនអ្នកដើរផ្លូវឆ្ងាយគឺវដ្តៈ តែងត្រូវសេចក្តីទុក្ខធ្លាក់ជាប់តាម ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលមិនគប្បីជាអ្នកដើរផ្លូវឆ្ងាយផង មិនគប្បីជាអ្នកត្រូវសេចក្តីទុក្ខធ្លាក់ជាប់តាមផង

និរយវគ្គទី២២

អភូតវាទី និរយំ ឧបេតិ
យោ វាបិ កត្វា ន ករោមីតិ ចាហ

១-អាចារ្យខ្លះប្រែថា ការនៅរួមដោយជនមិនស្មើគ្នាគឺ ទុក្ខោ+អសមានសំវាសោ ។

ឧភោបិ តេ បេច្ច សមា ភវន្តិ
និហីនកម្មា មនុជា បរត្ថ ។

បុគ្គល ពោលពាក្យមិនពិត ឬបុគ្គលណាធ្វើ(អំពើអាក្រក់) ហើយ និយាយថាអញមិនធ្វើទេ (បុគ្គលនោះ) រមែងទៅកាន់នរក, ជនទាំងពីរនាក់ ដែលមានអំពើទាបថោក(ស្មើគ្នា)នោះ លុះលះលោកនេះទៅហើយ រមែងជាអ្នកស្មើគ្នា(ដោយគតិ) ក្នុងលោកខាងមុខទៀត ។

កាសាវកណ្ឋា ពហវោ បាបធម្មា អសញ្ញតា
បាបា បាបេហិ កម្មេហិ និរយន្តេ ឧបបជ្ជរេ ។

ពួកជនច្រើននាក់ ដែលមានកព័ន្ធព័ទ្ធ ដោយសំពត់កាសាវៈ តែ (ប្រព្រឹត្ត)ធម៌ដ៏លាមក មិនបានសង្រួម ពួកជនលាមកទាំងនោះ រមែងទៅ កើតក្នុងនរក ដោយសារកម្មទាំងឡាយដ៏លាមកនោះ ។

សេយ្យោ អយោគុឡោ ភុត្តោ តត្តោ អគ្គិសិខូបមោ
យញ្ចេ ភុញ្ជេយ្យ ទុស្សីលោ រដ្ឋបិណ្ឌំ អសញ្ញតោ ។

បព្វជិតទ្រុស្តសីល សូវបរិភោគដុំដែកដែលកំពុងក្តៅ មានពណ៌ ដូចអណ្តាតភ្លើង ប្រសើរជាង, បព្វជិតទ្រុស្តសីល មិនសង្រួម បរិភោគដុំ បាយអ្នកដែន នឹងប្រសើរដូចម្តេចបាន ។

កុសោ យថា ទុគ្គហិតោ ហត្ថមេវានុកន្តតិ
សាមញ្ញំ ទុប្បរាមដ្ឋំ និរយាយុបកឌ្ឍតិ ។

ស្បូវភ្លាំង ដែលបុគ្គលកាន់មិនចំណាប់រមែងលះដៃ យ៉ាងណាមិញ ភាពជាសមណៈ ដែលបព្វជិតកាន់មិនស៊ប់សួនហើយ រមែងទាញបព្វជិតនោះទៅនរក យ៉ាងនោះឯង ។

អកតំ ទុក្កតំ សេយ្យោ បច្ឆា តបតិ ទុក្កតំ
កតញ្ច សុកតំ សេយ្យោ យំ កត្វា នានុតប្បតិ ។

អំពើអាក្រក់ ដែលបុគ្គលមិនធ្វើ ប្រសើរជាង (ព្រោះថា) អំពើអាក្រក់រមែងធ្វើឲ្យក្តៅក្រហាយ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ បុគ្គលធ្វើអំពើណាហើយ រមែងមិនក្តៅក្រហាយក្រោយ អំពើនោះជាអំពើល្អ បើបុគ្គលធ្វើហើយឈ្មោះថា បុគ្គលប្រសើរ ។

អលជ្ជិតាយេ លជ្ជន្តិ លជ្ជិតាយេ ន លជ្ជរេ
មិច្ឆាទិដ្ឋិសមាទានា សត្តា គច្ឆន្តិ ទុគ្គតឹ ។

សត្វទាំងឡាយ ដែលប្រកាន់មិច្ឆាទិដ្ឋិ រមែងខ្មាសក្នុងហេតុដែលគេមិនត្រូវខ្មាស រមែងមិនខ្មាស ក្នុងហេតុដែលគេត្រូវខ្មាស សត្វទាំងនោះតែងទៅកាន់ទុគ្គតិ ។

អវជ្ជេ វជ្ជមតិនោ វជ្ជេ ច អវជ្ជទស្សិនោ
មិច្ឆាទិដ្ឋិសមាទានា សត្តា គច្ឆន្តិ ទុគ្គតឹ ។

សត្វទាំងឡាយ ដែលប្រកាន់មិច្ឆាទិដ្ឋិ រមែងយល់ឃើញក្នុងហេតុដែលឥតទោស ថាជាហេតុមានទោសផង យល់ឃើញក្នុងហេតុដែលមានទោស ថាជាហេតុឥតមានទោសផង សត្វទាំងនោះតែងទៅកាន់ទុគ្គតិ ។

នាគវគ្គទី២៣

អប្បមាទរតា ហោថ សចិត្តមនុរក្ខថ

ទុគ្គា ឧទ្ធរថត្តានំ បង្កេ សន្នោវ កុញ្ជរោ ។

អ្នកទាំងឡាយ ចូរត្រេកអរក្នុងសេចក្ដីមិនប្រមាទ ចូររក្សាចិត្តរបស់ខ្លួន ចូរស្រង់ខ្លួនចាកភក់គឺកិលេស ដែលឆ្លងបានដោយកម្រ ដូចដំរីដែលជាប់នៅក្នុងភក់ស្រង់ខ្លួនឲ្យរួចបាន ។

សុខា មត្តេយ្យតា លោកេ អថោ បេត្តេយ្យតា សុខា

សុខា សាមញ្ញតា លោកេ អថោ ព្រហ្មញ្ញតា សុខា ។

សេចក្ដីប្រតិបត្តិល្អក្នុងមាតា នាំសេចក្ដីសុខមកឲ្យក្នុងលោក ម្យ៉ាងទៀត សេចក្ដីប្រតិបត្តិល្អក្នុងបិតា នាំសេចក្ដីសុខមកឲ្យ សេចក្ដីប្រតិបត្តិល្អក្នុងសមណៈ នាំសេចក្ដីសុខមកឲ្យក្នុងលោក ម្យ៉ាងទៀត សេចក្ដីប្រតិបត្តិល្អក្នុងព្រាហ្មណ៍ នាំសេចក្ដីសុខមកឲ្យ ។

សុខំ យាវ ជរា សីលំ សុខា សទ្ធា បតិដ្ឋិតា

សុខោ បញ្ញាបដិលាភោ បាបានំ អករណំ សុខំ ។

សីលនាំសេចក្ដីសុខមកឲ្យ ដរាបដល់ចាស់ជរា សទ្ធាដែលបុគ្គលតម្កល់ស៊ប់ហើយ នាំសេចក្ដីសុខមកឲ្យ ការបានប្រាជ្ញា នាំសេចក្ដីសុខមកឲ្យ ការមិនធ្វើបាបទាំងឡាយ នាំសេចក្ដីសុខមកឲ្យ ។

តណ្ហាវគ្គទី២៤

យថាបិ មូលេ អនុបទ្ទវេ ទឡ្ហេ

ឆិន្នោបិ រុក្ខោ បុនរេវ រូហតិ

ឯវម្បិ តណ្ហានុសយេ អនូហតេ

និព្វត្តតី ទុក្ខមិទំ បុនប្បុនំ ។

កាលបើឫសឈើមិនមានសេចក្ដីអន្តរាយ នៅមាំមួនទេ ដើមឈើទុកជាកាប់ចោលហើយ ក៏តែងដុះឡើងទៀតបាន មានឧបមាដូចម្ដេចមិញ កាលបើតណ្ហានុស័យ បុគ្គលកម្ចាត់មិនទាន់បានហើយ ទុក្ខ (មានជាតិទុក្ខជាដើម)នេះ ក៏តែងកើតរឿយៗ មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង ។

តសិណាយ បុរក្ខតា បជា

បរិសប្បន្តិ សសោវ ពាធិតោ

សញ្ញោជនសង្គសត្តា

ទុក្ខមុបេន្តិ បុនប្បុនំ ចិរាយ ។

ពួកសត្វដែលតណ្ហា ជាទីញ៉ាំងសត្វឲ្យតក់ស្លុត ក្រុងទុកហើយ តែងរន្ធត់ដូចទន្សាយដែលព្រានទាក់បានហើយដូច្នោះ ពួកសត្វដែលជាប់ក្នុងសំយោជនៈនិងសង្គធម៌ (ធម៌ជាគ្រឿងចំពាក់) តែងដល់នូវសេចក្ដីទុក្ខរឿយៗអស់កាលអង្វែង ។

យេ រាគរត្តានុបតន្តិ សោតំ

សយំ កតំ មក្កដកោវ ជាលំ

ឯតម្ហិ ឆេត្វាន វជន្តិ ធីរា

អនបេក្ខិនោ សព្វទុក្ខំ បហាយ ។

ពួកជនណា ត្រេកអរដោយអំណាចរាគៈ ពួកជននោះតែងធ្លាក់ចុះកាន់ខ្សែតណ្ហា ដូចពីងពាងទម្លាក់ខ្លួនចុះកាន់សំណាញ់ ដែលធ្វើហើយដោយខ្លួនឯង អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយតែងកាត់ខ្សែតណ្ហានោះ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីអាឡោះអាល័យ លះទុក្ខទាំងពួងចេញទៅ ។

សព្វទានំ ធម្មទានំ ជិនាតិ

សព្វរសំ ធម្មរសោ ជិនាតិ

សព្វរតឹ ធម្មរតិ ជិនាតិ

តណ្ហក្ខយោ សព្វទុក្ខំ ជិនាតិ ។

ធម្មទានឈ្នះអាមិសទានទាំងពួង ធម្មរសឈ្នះរសទាំងពួង សេចក្តីត្រេកអរក្នុងធម៌ ឈ្នះសេចក្តីត្រេកអរទាំងពួង ការអស់តណ្ហា ឈ្នះទុក្ខទាំងពួង ។

ហនន្តិ ភោគា ទុម្មេធំ នោ ច បារគវេសិនោ

ភោគតណ្ហាយ ទុម្មេធោ ហន្តិ អញ្ញេវ អត្តនំ ។

ភោគៈទាំងឡាយ រមែងសម្លាប់បុគ្គលអប្បប្រាជ្ញា ប៉ុន្តែមិនសម្លាប់បុគ្គលអ្នកស្វែងរកត្រើយគឺព្រះនិព្វានទេ ឯបុគ្គលអប្បឥតប្រាជ្ញា រមែងសម្លាប់ខ្លួនឯង ដូចជាសម្លាប់បុគ្គលដទៃ ព្រោះចំណង់ក្នុងភោគៈ ។

តិណទោសានិ ខេត្តានិ   រាគទោសា អយំ បជា

តស្មា ហិ វីតរាគេសុ   ទិន្នំ ហោតិ មហប្ផលំ ។

ស្រែទាំងឡាយមានស្មៅជាទោស ពួកសត្វលោកនេះ មានរាគៈជាទោស ព្រោះហេតុនោះ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយដល់អ្នកមានរាគៈអស់ហើយ រមែងជាទានមានផលច្រើន ។

តិណទោសានិ ខេត្តានិ   ទោសទោសា អយំ បជា

តស្មា ហិ វីតទោសេសុ   ទិន្នំ ហោតិ មហប្ផលំ ។

ស្រែទាំងឡាយមានស្មៅជាទោស ពួកសត្វលោកនេះ មានទោសៈជាទោស ព្រោះហេតុនោះ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយដល់អ្នកមានទោសៈអស់ហើយ រមែងជាទានមានផលច្រើន ។

តិណទោសានិ ខេត្តានិ   ឥច្ឆាទោសា អយំ បជា

តស្មា ហិ វីតិច្ឆេសុ   ទិន្នំ ហោតិ មហប្ផលំ ។

ស្រែទាំងឡាយមានស្មៅជាទោស ពួកសត្វលោកនេះ មានសេចក្ដីប្រាថ្នាជាទោស ព្រោះហេតុនោះ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយដល់អ្នកមានសេចក្ដីប្រាថ្នាអស់ហើយ រមែងជាទានមានផលច្រើន ។

ភិក្ខុវគ្គទី២៥

ធម្មារាមោ ធម្មរតោ   ធម្មំ អនុវិចិន្តយំ

ធម្មំ អនុស្សរំ ភិក្ខុ សទ្ធម្មា ន បរិហាយតិ ៕

ភិក្ខុមានធម៌ជាទីត្រេកអរ ត្រេកអរហើយក្នុងធម៌ ពិចារណាធម៌ រឭកធម៌រឿយៗ រមែងមិនសាបសូន្យចាកព្រះសទ្ធម្មឡើយ ។

មេត្តាវិហារី យោ ភិក្ខុ បសន្នោ ពុទ្ធសាសនេ
អធិគច្ឆេ បទំ សន្តំ សង្ខារូបសមំ សុខំ ៕

ភិក្ខុណា នៅដោយអំណាចមេត្តា ជ្រះថ្លាក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ភិក្ខុនោះ រមែងបានបទដ៏ស្ងប់ ជាទីរម្ងាប់នូវសង្ខារ នាំមកនូវសេចក្តីសុខ ។

នត្ថិ ឈានំ អបញ្ញស្ស នត្ថិ បញ្ញា អឈាយិនោ
យម្ហិ ឈានញ្ច បញ្ញា ច ស វេ និព្វានសន្តិកេ ៕

ការពិនិត្យមិនមានដល់បុគ្គលអ្នកមិនមានប្រាជ្ញា ប្រាជ្ញាមិនមានដល់បុគ្គលអ្នកមិនពិនិត្យ ការពិនិត្យនិងប្រាជ្ញា មានក្នុងបុគ្គលណា បុគ្គលនោះឯងឈ្មោះថា ឋិតនៅក្នុងទីជិតនៃព្រះនិព្វាន ។

សន្តកាយោ សន្តវាចោ សន្តមនោ សុសមាហិតោ
វន្តលោកាមិសោ ភិក្ខុ ឧបសន្តោតិ វុច្ចតិ ៕

ភិក្ខុអ្នកមានកាយរម្ងាប់ហើយ មានវាចារម្ងាប់ហើយ មានចិត្តរម្ងាប់ហើយ មានចិត្តតម្កល់មាំហើយ មានអាមិសៈក្នុងលោកខ្ជាក់ចោលហើយ ទើបតថាគតហៅថា អ្នកស្ងប់រម្ងាប់ ។

យោ ហវេ ទហរោ ភិក្ខុ យុញ្ជតិ ពុទ្ធសាសនេ
សោមំ លោកំ បភាសេតិ អព្ភា មុត្តោវ ចន្ទិមា ៕

ភិក្ខុណានៅកំលោះ ប្រឹងប្រែងក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ភិក្ខុនោះរមែង ញុំាងលោកនេះឲ្យភ្លឺស្វាងបាន ដូចព្រះចន្ទដែលរះផុតអំពីពពក ។

ព្រាហ្មណវគ្គទី២៦

យទា ទ្វយេសុ ធម្មេសុ　　　បារគូ ហោតិ ព្រាហ្មណោ
អថស្ស សព្វេ សំយោគា　　　អត្ថំ គច្ឆន្តិ ជានតោ ។

កាលណា ព្រាហ្មណ៍អ្នកដល់ត្រើយ ក្នុងធម៌ពីរប្រការគឺសមថៈនិង វិបស្សនា ក្នុងកាលនោះ កិលេស គ្រឿងប្រកបសត្វទុកទាំងអស់របស់ ព្រាហ្មណ៍អ្នកដឹងនោះ រមែងដល់នូវការតាំងនៅមិនបាន ។

ទិវា តបតិ អាទិច្ចោ　　　រត្តិមាភាតិ ចន្ទិមា
សន្នទ្ធោ ខត្តិយោ តបតិ ឈាយី តបតិ ព្រាហ្មណោ
អថ សព្វមហោរត្តិំ　　　ពុទ្ធោ តបតិ តេជសា ។

ព្រះអាទិត្យរុងរឿងក្នុងវេលាថ្ងៃ　　ព្រះចន្ទរុងរឿងក្នុងវេលាយប់ ក្សត្រទ្រង់ប្រដាប់ពេញយសហើយ រមែងរុងរឿង, សមណព្រាហ្មណ៍អ្នក មានឈាន រមែងរុងរឿង ឯព្រះសម្ពុទ្ធ រមែងរុងរឿងដោយតេជះ រហូតថ្ងៃ និងយប់ទាំងអស់ ។

វារិ បោក្ខរបត្តេវ　　　អារគ្គេរិវ សាសបោ
យោ ន លិម្បតិ កាមេសុ　　　តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ។

បុគ្គលណា មានចិត្តមិនបានជាប់នៅ ក្នុងកាមទាំងឡាយ ដូចទឹកលើស្លឹកឈូក ឬដូចគ្រាប់ស្ពៃលើចុងដែកស្រួច តថាគតហៅបុគ្គលនោះថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

អសំសដ្ឋំ គហដ្ឋេហិ អនាគារេហិ ចូភយំ
អនោកសារឹ អប្បិច្ឆំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ៕

តថាគតហៅ បុគ្គលដែលមិនច្រឡំ ដោយជនទាំងឡាយពីរពួក គឺគ្រហស្ថ១ បព្វជិត១ ជាអ្នកត្រាច់ទៅដោយមិនមានសេចក្តីអាល័យ មានសេចក្តីប្រាថ្នាតិចនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

យោធ កាមេ បហន្ត្វាន អនាគារោ បរិព្វជេ
កាមភវបរិក្ខីណំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ៕

បុគ្គលណាក្នុងលោកនេះ បានលះបង់កាមទាំងឡាយ ជាអ្នកមិនមានផ្ទះ គេចចេញចាកកាមបាន តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ដែលអស់កាមភពហើយ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

ហិត្វា មានុសកំ យោគំ ទិព្វំ យោគំ ឧបច្ចគា
សព្វយោគវិសំយុត្តំ តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណំ ៕

បុគ្គលណា លះកិលេសជាគ្រឿងប្រកប ដែលជារបស់មនុស្សកន្លងកិលេសជាគ្រឿងប្រកប ដែលជារបស់ទិព្វបានហើយ តថាគតហៅបុគ្គលដែលផុតស្រឡះ ចាកកិលេសជាគ្រឿងប្រកបទាំងពួងនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បកិណ្ណកធម៌

រតនគាថា

ចិត្តី កតំ មហគ្ឃញ្ច អតុលំ ទុល្លភទស្សនំ

អនោមសត្តបរិភោគំ រតនំ តេន វុច្ចតិ ។

វត្ថុដែលធ្វើឲ្យគេរីករាយ មានតម្លៃច្រើន ថ្លឹងមិនបាន ឃើញបាន ដោយលំបាក មិនជាការបរិភោគរបស់សត្វអ្នកថោកទាប ដោយហេតុនោះ ទើបហៅថា រតនៈ ។

ពុទ្ធោតិ វចនំ សេដ្ឋំ ពុទ្ធោតិ បទមុត្តមំ

នត្ថិ តេន សមំលោកេ អញ្ញំ សោតរសាយនំ ។

ពាក្យថា ព្រះពុទ្ធ ជាពាក្យដ៏ប្រសើរបំផុត បទថា ព្រះពុទ្ធ ជាបទដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់បំផុត ពាក្យនិងបទដទៃដែលពីរោះដល់ត្រចៀក ស្មើដោយពាក្យនិងបទនោះ ក្នុងលោក មិនមានឡើយ ។

ធម្មោតិ វចនំ សេដ្ឋំ ធម្មោតិ បទមុត្តមំ

នត្ថិ តេន សមំលោកេ អញ្ញំ សោតរសាយនំ ។

ពាក្យថា ព្រះធម៌ ជាពាក្យដ៏ប្រសើរបំផុត បទថា ព្រះធម៌ ជាបទដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់បំផុត ពាក្យនិងបទដទៃដែលពីរោះដល់ត្រចៀក ស្មើដោយពាក្យនិងបទនោះ ក្នុងលោក មិនមានឡើយ ។

សង្ឃោតិ វចនំ សេដ្ឋំ សង្ឃោតិ បទមុត្តមំ

នត្ថិ តេន សមំលោកេ អញ្ញំ សោតរសាយនំ ។

ពាក្យថា ព្រះសង្ឃ ជាពាក្យដ៏ប្រសើរបំផុត បទថា ព្រះសង្ឃ ជាបទដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់បំផុត ពាក្យនិងបទដទៃដែលពីរោះដល់ត្រចៀក ស្មើដោយពាក្យនិងបទនោះ ក្នុងលោក មិនមានឡើយ ។

អប្បមាណោ ពុទ្ធោ ព្រះពុទ្ធ ទ្រទ្រង់នូវព្រះគុណនឹងប្រមាណមិនបាន ។

អប្បមាណោ ធម្មោ ព្រះធម៌ ទ្រទ្រង់នូវព្រះគុណនឹងប្រមាណមិនបាន ។

អប្បមាណោ សង្ឃោ ព្រះសង្ឃទ្រទ្រង់នូវព្រះគុណនឹងប្រមាណមិនបាន ។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ

ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា:

ឥមេ ខោ តេ ភិក្ខវេ ធម្មា មយា អភិញ្ញា ទេសិតា តេ វោ សាធុកំ ឧគ្គហេត្វា អាសេវិតព្វា ពហុលីកាតព្វា យថយិទំ ព្រហ្មចរិយំ អទ្ធនិយំ អស្ស ចិរដ្ឋិតិកំ តទស្ស ពហុជនហិតាយ ពហុជនសុខាយ លោកានុកម្បាយ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានំ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សាសនព្រហ្មចរិយៈនេះ គប្បីតាំងនៅអស់កាលអង្វែង គប្បីតម្កល់នៅអស់កាលដ៏យូរ មួយទៀត សាសនព្រហ្មចរិយៈនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់

ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ដោយប្រការណា ធម៌ទាំងឡាយណាដែលតថាគតសម្តែងហើយដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ធម៌ទាំងឡាយនោះ អ្នកទាំងឡាយគប្បីរៀនដោយប្រពៃ ហើយសេពចម្រើន ធ្វើឲ្យរឿយៗ ដោយប្រការដូច្នោះ ។

សេយ្យថីទំ **ធម៌ទាំងនោះ តើដូចម្តេច ?**

ធម៌ទាំងឡាយនោះគឺ:

-ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា: សតិប្បដ្ឋាន ៤

-ចត្តារោ សម្មប្បធានា: សម្មប្បធាន ៤

-ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា: ឥទ្ធិបាទ ៤

-បញ្ចិន្ទ្រិយានិ : ឥន្ទ្រិយ ៥

-បញ្ច ពលានិ : ពលៈ ៥

-សត្ត ពោជ្ឈង្គា : ពោជ្ឈង្គ ៧

-អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ: អរិយមគ្គអង្គ ៨ ។

ទហរាបិ ច យេ វុឌ្ឍា

យេ ពាលា យេ ច បណ្ឌិតា

អឌ្ឍា ចេវ ទលិទ្ទា ច

សព្វេ មច្ចុបរាយនា ។

ពួកជនណាៗ ទោះបីក្មេងក្តី ចាស់ក្តី ពាលក្តី បណ្ឌិតក្តី អ្នកមានក្តី អ្នកក្រក្តី ជនទាំងអស់នោះ តែងមានសេចក្តីស្លាប់នៅពីខាងមុខ ។

យថាបិ កុម្ភការស្ស
កតំ មត្តិកភាជនំ
ខុទ្ទកញ្ច មហន្តញ្ច
យញ្ច បក្កំ យញ្ច អាមកំ
សព្វំ ភេទបរិយន្តំ
ឯវំ មច្ចាន ជីវិតំ ៕

ភាជន៍ដី ដែលស្មូនឆ្នាំងធ្វើហើយ ទោះបី តូចក្តី ធំក្តី ឆ្អិនក្តី ឆៅក្តី ភាជន៍ទាំងអស់នោះ មានកិរិយាបែកធ្លាយជាទីបំផុត យ៉ាងណា ជីវិតរបស់សត្វទាំងឡាយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

-អថាបរំ ឯតទវោច សត្ថា

ព្រះសាស្តា ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលដូច្នេះតទៅទៀតថាៈ

បរិបក្កោ វយោ មយ្ហំ
បរិត្តំ មម ជីវិតំ
បហាយ វោ គមិស្សាមិ
កតំ មេ សរណមត្តនោ ៕

វ័យរបស់តថាគតចាស់ហើយ ជីវិតរបស់តថាគតមានប្រមាណតិច តថាគតនឹងលះបង់អ្នកទាំងឡាយ ហើយទៅ ឯទីពឹងចំពោះខ្លួនតថាគតបានធ្វើទុកហើយ ។

សេចក្តីមិនប្រមាទ

អប្បមត្តា សតីមន្តោ សុសីលា ហោថ ភិក្ខវោ
សុសមាហិតសង្កប្បា សចិត្តមនុរក្ខថ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយកុំប្រមាទ ត្រូវមានស្មារតី មានសីលល្អ មានតម្រិះតម្កល់នឹងល្អ ចូររក្សាចិត្តរបស់ខ្លួន ឲ្យបានរឿយៗចុះ ។

យោ ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ អប្បមត្តោ វិហរិស្សតិ
បហាយ ជាតិសំសារំ ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សតីតិ ។

ភិក្ខុណាមិនប្រមាទ ហើយនៅក្នុងធម្មវិន័យនេះ (ភិក្ខុនោះ) នឹងលះបង់ជាតិសង្សារ ហើយធ្វើនូវព្រះនិព្វាន ជាទីបំផុតនៃកងទុក្ខបានមិនខាន ។

ទ្រង់ប្រារព្ធចង្ហាន់នាយចុន្ទកម្មារបុត្ត

ទទតោ បុញ្ញំ បវឌ្ឍតិ
សំយមតោ វេរំ ន ចីយតិ
កុសលោ ច ជហាតិ បាបកំ
រាគទោសមោហក្ខយា និព្វុតោតិ ។

បុណ្យរមែងចម្រើនដល់អ្នកឲ្យទាន វេរាមិនចម្រើនដល់បុគ្គលអ្នកសង្រួម បុគ្គលអ្នកឈ្លាស (បរិបូណ៌ដោយញាណ) រមែងលះបង់នូវអំពើលាមកបាន បុគ្គលនោះក៏បរិនិព្វាន ព្រោះអស់រាគៈ ទោសៈ មោហៈ ។

ធម៌វិន័យជាសាស្តា

យោ វោ អានន្ទ មយា ធម្មោ ច វិនយោ ច

ទេសិតោ បញ្ញត្តោ សោ វោ មមច្ចយេន សត្ថា ។

ម្នាលអានន្ទ ធម៌ណាក្តី វិន័យណាក្តី ដែលតថាគតសម្តែងហើយបញ្ញត្តហើយ ដល់អ្នកទាំងឡាយ លុះអំណើះឥតអំពីតថាគតទៅ ធម៌ និង វិន័យនោះ ជាគ្រូរបស់អ្នកទាំងឡាយ ។

ឱវាទចុងក្រោយ

អថខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ គ្រានោះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថាៈ

ហន្ទទានិ ភិក្ខវេ អាមន្តយាមិ វោ វយធម្មា

សង្ខារា អប្បមាទេន សម្បាទេថ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ណ្ហើយចុះ ឥឡូវនេះ តថាគតប្រាប់អ្នកទាំងឡាយឲ្យបានដឹងថា សង្ខារទាំងឡាយមានសេចក្តីសាបសូន្យជាធម្មតា អ្នកទាំងឡាយចូរញ៉ាំងកិច្ចទាំងពួងឲ្យសម្រេច ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទចុះ.

អានិសង្សបុណ្យ

សុវណ្ណតា សុសរតា សុសណ្ឋានំ សុរូបតា

អាធិបច្ចំ បរិវារោ សព្វមេតេន លព្ភតិ ។

ភាពជាអ្នកមានសម្បុរផូរផង់ មានសំឡេងពីរោះ ទ្រង់ទ្រាយល្អ រូបល្អ ជាអធិបតី មានយសបរិវារ ផលទាំងអស់(នេះ) រមែងបានដោយកំណប់ទ្រព្យគឺបុណ្យនុ៎ះ ។

បទេសរជ្ជំ ឥស្សរិយំ ចក្កវត្តិសុខំ បិយំ

ទេវរជ្ជម្បិ ទិព្វេសុ សព្វមេតេន លព្ភតិ ។

ភាពជាស្តេចប្រទេសរាជ ឥស្សរិយយស សេចក្តីសុខរបស់ស្តេចចក្រពត្តិជាទីស្រលាញ់ ភាពជាស្តេចនៃទេវតាក្នុងទេពនិកាយ ផលទាំងអស់ រមែងបានដោយកំណប់ទ្រព្យគឺបុណ្យនុ៎ះ ។

មានុស្សិកា ច សម្បត្តិ ទេវលោកេ ច យា រតិ

យា ច និព្វានសម្បត្តិ សព្វមេតេន លព្ភតិ ។

សម្បត្តិជារបស់មនុស្សណាផង សេចក្តីត្រេកអរក្នុងទេវលោកណាផង សម្បត្តិគឺព្រះនិព្វានណាផង សម្បត្តិទាំងអស់ រមែងបានដោយកំណប់ទ្រព្យគឺបុណ្យនុ៎ះ ។

បដិសម្ភិទា វិមោក្ខា ច យា ច សាវកបារមី

បច្ចេកពោធិ ពុទ្ធភូមិ សព្វមេតេន លព្ភតិ ។

បដិសម្ភិទា(៤) វិមោក្ខ(៨) សាវកបារមីញាណ បច្ចេកពោធិញ្ញាណ និងពុទ្ធភូមិណាៗ ឥដ្ឋផលទាំងអស់ រមែងបានដោយកំណប់ទ្រព្យគឺបុណ្យនុ៎ះ ។

ឯវំ មហិទ្ធិកា ឯសា យទិទំ បុញ្ញសម្បទា
តស្មា ធីរា បសំសន្តិ បណ្ឌិតា កតបុញ្ញតំ ។

បុញ្ញសម្បទានេះ ឲ្យសម្រេចប្រយោជន៍ដោយប្រការដូច្នេះ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយជាធីរជន ទើបសរសើរនូវភាពនៃបុគ្គលអ្នកមានបុណ្យធ្វើទុកហើយ។

ធម្មុទ្ទេស៤យ៉ាង

១- ឧបនីយតិ លោកោ អទ្ធុវោ

សត្វលោក មិនទៀង តែងត្រូវជរានាំចូលទៅ (រកមរណៈ) ។

២- អតាណោ លោកោ អនភិស្សរោ

សត្វលោក មិនមានគ្រឿងការពារ មិនមានទីពឹងឡើយ ។

៣- អស្សកោ លោកោ សព្វំ បហាយ គមនីយំ

សត្វលោកសុទ្ធតែមិនមានអ្វីជារបស់ខ្លួន ត្រូវតែលះបង់នូវរបស់ទាំងពួង ។

៤- ឩនោ លោកោ អតិត្តោ តណ្ហាទាសោ ។

សត្វលោក មានតែសេចក្ដីខ្វះខាត (ជានិច្ច) មិនចេះឆ្អែត សុទ្ធតែជាខ្ញុំរបស់តណ្ហា ។

-កាមេហិ លោកម្ហិ នហត្ថិ តិត្តិ

ឈ្មោះថា សេចក្ដីឆ្អែតឆ្អន់ដោយកាមទាំងឡាយ រមែងមិនមានក្នុងលោកឡើយ ។

សត្តោ បន គច្ឆតិ យេន កម្មំ ន មិយ្យមានំ

ធនមន្វេតិ កិញ្ចិ បុត្តា ច ទារា ច ធនញ្ច រដ្ឋំ ។

សត្វលោកប្រព្រឹត្តទៅតាមយថាកម្ម ទ្រព្យបន្តិចបន្តួច រមែងមិនទៅតាមបុគ្គលអ្នកស្លាប់ឡើយ ពួកកូន ប្រពន្ធ ទ្រព្យ និង ដែន ក៏មិនជាប់ទៅតាមទេ ។

នទីឃមាយុំ លភតេ ធនេន ន ចាបិ វិត្តេន ជរំ វិហំ

អប្បកញ្ហិនំ ជីវិតមាហុ ធីរា អសស្សតំ វិប្បរិណាមធម្មំ ។

បុគ្គលមិនបានអាយុវែង ព្រោះទ្រព្យទេ ទាំងមិនមែនលះបង់ជរាបានព្រោះទ្រព្យដែរ អ្នកប្រាជ្ញពោលថាជីវិតនេះតិចតួចណាស់ មិនទៀងទាត់ មានសភាពប្រែប្រួលជាធម្មតា ។

បស្សាមិ លោកេ សធនេ មនុស្សេ

លទ្ធាន វិត្តំ ន ទទន្តិ មោហា ។

អាត្មាបានឃើញនូវមនុស្សទាំងឡាយ បរិបូណ៌ដោយទ្រព្យសម្បត្តិក្នុងលោក (ពួកមនុស្សទាំងនោះ) លុះបានទ្រព្យគាប់ចិត្តហើយ មិនឲ្យ(ដល់បុគ្គលណាឡើយ) ព្រោះតែសេចក្តីវង្វេង ។

លទ្ធា ធនំ សន្និចយំ ករោន្តិ

ភិយ្យោ ច កាមេ អភិបត្ថយន្តិ ។

ពួកមនុស្សបានទ្រព្យហើយ ក៏ធ្វើនូវការសន្សំទុក ទាំងប្រាថ្នាក្នុងកាមដ៏លើសលប់ ។

រាជា បសយ្ហប្បថវឹ វិជេត្វា សសាគរន្តំ មហិមាវសន្តោ

ឱរំ សមុទ្ទស្ស អតិត្តរូបោ បារំ សមុទ្ទស្សបិ បត្ថយេថ ។

ព្រះរាជា ឈ្នះនូវផែនដី ដែលព្រះអង្គរឹបជាន់បានហើយ នៅគ្រប់គ្រងផែនដី មានសាគរជាទីបំផុត មានសភាពមិនឆ្អែតនឹងត្រើយសមុទ្រខាងអាយ ក៏ប្រាថ្នានូវត្រើយសមុទ្រខាងនាយ ។

អជ្ជេវ កិច្ចមាតប្បំ កោ ជញ្ញា មរណំ សុវេ

ន ហិ នោ សង្គរន្តេន មហាសេនេន មច្ចុនា ។

ការព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកិលេស បុគ្គលគួរតែធ្វើក្នុងថ្ងៃនេះឯងអ្នកណានឹងដឹងថា សេចក្តីស្លាប់នឹងមានក្នុងថ្ងៃស្អែកបាន ព្រោះថា ការតទល់របស់យើងចំពោះមច្ចុ ដែលមានសេនាដ៏ច្រើននោះមិនមានសោះឡើយ ។ (បិ.២៨/២)

ឧបនីយតិ ជីវិតមប្បមាយុំ

ជរូបនីតស្ស ន សន្តិ តាណា

ឯតំ ភយំ មរណេ បេក្ខមានោ

បុញ្ញានិ កយិរាថ សុខាវហានិ ។

ជីវិតគឺអាយុ មានប្រមាណតិច ដែលជរាបញ្ជូនតៗគ្នា, ទីពឹងទាំងឡាយមិនមានដល់បុគ្គលដែលត្រូវជរាបញ្ជូនតៗគ្នាទេ កាលបើបុគ្គលឃើញភ័យក្នុងមរណៈនោះហើយ គួរតែធ្វើបុណ្យទាំងឡាយជាហេតុនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ។

យោធ កាយេន សញ្ញមោ

វាចាយ ឧទ ចេតសា

តំ តស្ស បេតស្ស សុខាយ ហោតិ

យំ ជីវមានោ បករោតិ បុញ្ញំ ។

សេចក្តីសង្រួមដោយ កាយ វាចា ចិត្ត ណាតាំងពីឥឡូវនេះទៅ បុណ្យដែលកើតអំពីការសង្រួមនោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីជាសុខដល់បុគ្គលដែលទៅកាន់បរលោកនោះ (ព្រោះហេតុនោះ) បុគ្គលកាលរស់នៅគួរតែធ្វើបុណ្យ ។ (បិ.៤១/១៣៣)

យថាបិ ឧទកេ ជាតំ បុណ្ឌរីកំ ច វឌ្ឍតិ

ន ឧបលិម្បតិ តោយេន សុចិគន្ធំ មនោរមំ

តថេវ លោកេ សុជាតោ ពុទ្ធោ លោកេ វិហរតិ

ន ឧបលិម្បតិ លោកេន តោយេន បទុមំ យថា ។

ឈូកសដែលដុះឡើង ចម្រើនឡើងក្នុងទឹក មានក្លិនល្អជាទីត្រេក-អរនៃចិត្ត មិនជាប់ដោយទឹក ដូចម្តេចមិញ ព្រះពុទ្ធទ្រង់កើតឡើងក្នុងលោក ក៏មិនជាប់ដោយលោកឡើយ ដូចផ្កាឈូក មិនជាប់ដោយទឹកដូច្នោះដែរ ។

(បិ.៤៦/១៣៦)

ការឲ្យទាន

អាទិត្តស្មឹ អគារស្មឹ យំ នីហរតិ ភាជនំ

តំ តស្ស ហោតិ អត្ថាយ នោ ច យំ តត្ថ ឌយ្ហតិ

ឯវមាទិត្តកោ លោកោ ជរាយ មរណេន ច

នីហរេថេវ ទានេន ទិន្នំ ហោតិ សុនីហតំ ។

បុគ្គល ជញ្ជូនភាជន៍ណាអំពីផ្ទះដែលភ្លើងកំពុងឆេះ ពុំនោះសោត ភ្លើងមិនទាន់ឆេះនូវវត្ថុណាក្នុងផ្ទះនោះ ភាជន៍និងវត្ថុនោះជាប្រយោជន៍នៃបុគ្គលនោះឯង (យ៉ាងណា) សត្វលោកដែលជរានិងមរណៈឆេះយ៉ាងនេះ ត្រូវតែនាំទ្រព្យចេញដោយទានកុំខាន (ព្រោះថា)ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ ឈ្មោះថានាំចេញដោយល្អ ។

ទិន្នំ សុខផលំ ហោតិ នាទិន្នំ ហោតិ តំ តថា

ចោរា ហរន្តិ រាជានោ អគ្គិ ឌយ្ហតិ នស្សតិ

អថ អន្តេន ជហតិ សរីរំ សបរិគ្គហំ

ឯតទញ្ញាយ មេធាវី ភុញ្ជេថ ច ទទេថ ច
ទត្វា ច ភុត្វា ច យថានុភាវំ អនិន្ទិតោ
សគ្គមុបេតិ ឋានំ ។

វត្ថុដែលបុគ្គលឲ្យហើយ ជាវត្ថុមានផលជាសុខ វត្ថុដែលបុគ្គលមិនឲ្យហើយ ជាវត្ថុមិនមានផលជាសុខទេ (ព្រោះថា) ពួកចោរតែងនាំទៅ ពួករាជការតែងរឹបយក ភ្លើងតែងឆេះវិនាសទៅ ពុំនោះសោត ពេលស្លាប់ទៅក៏រមែងលះបង់សរីរៈ និងទ្រព្យដែលខ្លួនធ្លាប់ហួងហែង, អ្នកប្រាជ្ញដឹងនូវសេចក្ដីនេះហើយ គប្បីបរិភោគផង ឲ្យទានផង បុគ្គលឲ្យទានទាំងបរិភោគឲ្យសមគួរតាមសភាពហើយ គេមិនដែលនិន្ទាទេ តែងបានទៅកើតក្នុងឋានសួគ៌ ។ (បិ.២៩/៧៨)

អន្នទោ ពលទោ ហោតិ វត្ថទោ ហោតិ វណ្ណទោ
យានទោ សុខទោ ហោតិ ទីបទោ ហោតិ ចក្ខុទោ ។

បុគ្គលឲ្យបាយ ឈ្មោះថាឲ្យកម្លាំង ឲ្យសំពត់ ឈ្មោះថាឲ្យពណ៌សម្បុរ ឲ្យយានជំនិះ ឈ្មោះថាឲ្យសេចក្ដីសុខ ឲ្យប្រទីប ឈ្មោះថាឲ្យចក្ខុ ។

សោ ច សព្វទទោ ហោតិ យោ ទទាតិ ឧបស្សយំ
អមតន្ទទោ ច សោ ហោតិ យោ ធម្មមនុសាសតិ ។

មួយទៀត បុគ្គលណា ឲ្យទីនៅអាស្រ័យ បុគ្គលនោះឈ្មោះថាឲ្យវត្ថុគ្រប់យ៉ាង បុគ្គលណាប្រៀនប្រដៅធម៌ បុគ្គលនោះឈ្មោះថាឲ្យព្រះនិព្វាន ។ (បិ.២៩/៨០)

អារាមរោបា វនរោបា យេ ជនា សេតុការកា
បបញ្ច ឧទបានញ្ច យេ ទទន្តិ ឧបស្សយំ
តេសំ ទិវា ច រត្តោ ច សទា បុញ្ញំ បវឌ្ឍតិ
ធម្មដ្ឋា សីលសម្បន្នា តេ ជនា សគ្គគាមិនោ ។

ជនណា ដាំច្បារឈើមានផ្កាផ្លែ ដាំច្បារឈើមានម្លប់ សង់ស្ពានសាងរោង ឲ្យទានទឹកទាំងជីកស្រះ ជនទាំងឡាយណា ឲ្យនូវទីសម្នាក់អាស្រ័យ បុណ្យរមែងចម្រើនមិនដាច់ ទាំងថ្ងៃទាំងយប់គ្រប់វេលា ដល់ជនទាំងឡាយនោះ ជនទាំងនោះ ឈ្មោះថាជាអ្នកតាំងនៅក្នុងធម៌ ឈ្មោះថាបរិបូណ៌ដោយសីល គួរទៅកាន់ឋានសួគ៌បាន ។ (បិ.២៩/៨៤)

អំពីសីល

បាតិមោក្ខំ វិសោធេន្តោ អប្បេវ ជីវិតំ ជហេ
បញ្ញត្តំ លោកនាថេន ន ភិន្ទេ សីលសំវរំ ។

ព្រោះដូច្នោះ កុលបុត្រអ្នកមានសទ្ធា កាលនឹងជម្រះនូវបាតិមោក្ខសំវរសីលឲ្យបរិសុទ្ធ គប្បីស៊ូលះបង់ សូម្បីទាំងជីវិតដោយពិត មិនគប្បីទម្លាយបាតិមោក្ខសំវរសីល ដែលព្រះលោកនាថជាម្ចាស់ទ្រង់បញ្ញត្តហើយនោះឡើយ ។

កីកីវ អណ្ឌំ ចមរីវ វាលធឹ បិយំវ បុត្តំ
នយនំវ ឯកកំ តថេវ សីលំ អនុរក្ខមានកា
សុបេសលា ហោថ សទា សគារវា ។

សត្វត្រដេវវិច រក្សានូវស៊ុតវាយ៉ាងណា សត្វចាមរីរក្សានូវកន្ទុយវា យ៉ាងណា មាតារក្សានូវកូនប្រុសតែមួយយ៉ាងណា ជនមានភ្នែកតែម្ខាង រក្សានូវភ្នែក យ៉ាងណាមិញ អ្នកទាំងឡាយចូរជាអ្នកមានសីលជាទីស្រលាញ់ ជាអ្នកប្រកបដោយសេចក្តីគោរពក្នុងសីល ចូរតាមរក្សាសីលឲ្យបានសព្វកាល ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

សាសនេ កុលបុត្តានំ   បតិដ្ឋា នត្ថិ យំ វិនា

អានិសំសំ បរិច្ឆេទំ   តស្ស សីលស្ស កោ វទេ ។

ទីពឹងរបស់កុលបុត្រទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ វៀរតែសីលចេញហើយ នឹងមានមកអំពីណា អ្នកណាហ្ន៎ នឹងកំណត់ (ពណ៌នា) នូវអានិសង្សរបស់សីលបាន ។

សីលេន សុគតឹ យន្តិ   សីលេន ភោគសម្បទា

សីលេន និព្វុតឹ យន្តិ   តស្មា សីលំ វិសោធយេ ។

សត្វទាំងឡាយបានទៅកាន់ស្ថានសួគ៌ ក៏ព្រោះសីល បានភោគៈ ក៏ព្រោះសីល បានទៅកាន់ទីរំលត់ទុក្ខគឺព្រះនិព្វាន ក៏ព្រោះសីល ព្រោះហេតុដូច្នោះហើយ សាធុជនទាំងឡាយ គប្បីជម្រះសីលឲ្យបរិសុទ្ធ កុំឲ្យសៅហ្មងឡើយ ។

សីលំ យោគិស្ស លង្ការោ   សីលំ យោគិស្ស មណ្ឌនំ

សីលេហិ លង្កតោ យោគី   មណ្ឌនេ អគ្គតំ គតោ ។

សីលជាគ្រឿងអលង្ការរបស់យោគី (អ្នករក្សាសីល) សីលជាគ្រឿងប្រដាប់របស់យោគី, យោគី ប្រដាប់តាក់តែងដោយសីលទាំងឡាយហើយ តែងបាននូវភាវៈខ្ពង់ខ្ពស់ក្នុងការប្រដាប់(កាយ) ។

ន បុប្ផគន្ធោ បដិវាតមេតិ ចន្ទនំ តគរមល្លិកា វា
សតញ្ច គន្ធោ បដិវាតមេតិ សព្វា ទិសា សប្បុរិសោ
បវាយាតិ ។

ក្លិនផ្កាបក់ផ្សាយច្រាសខ្យល់ពុំបានទេ ក្លិនខ្លឹមចន្ទន៍ក្ដី ក្លិនក្រស្នាក្ដី ក្លិនផ្កាម្លិះរួតក្ដី បក់ផ្សាយច្រាសខ្យល់ពុំបានទេ មានតែក្លិននៃពួកសប្បុរស (អ្នកមានសីល) ទើបបក់ផ្សាយច្រាសខ្យល់បាន សប្បុរសអ្នកមានសីលបក់ផ្សាយក្លិនសព្វទិសានុទិស(គឺទាំងទីបណ្ដោយខ្យល់ ទាំងទីច្រាសខ្យល់)។

ចន្ទនំ តគរំ វាបិ ឧប្បលំ អថ វស្សិកី
ឯតេសំ គន្ធជាតានំ សីលគន្ធោ អនុត្តរោ ។

ខ្លឹមចន្ទន៍ក្ដី ក្រស្នាក្ដី ផ្កាឧប្បលក្ដី ផ្កាម្លិះលាក្ដី (សុទ្ធតែមានក្លិនក្រអូប) ប៉ុន្តែ ក្លិនសីលក្រអូបក្រៃលែងជាងគន្ធជាតទាំងនុ៎ះ (ឥតមានគន្ធ-ជាតអ្វីក្រអូបដូចសីលឡើយ) ។

អប្បមត្តោ អយំ គន្ធោ យ្វាយំ តគរចន្ទនី
យោ ច សីលវតំ គន្ធោ វាតិ ទេវេសុ ឧត្តមោ ។

គ្លិនក្រស្នា និងក្លិនចន្ទន៍ណា ក្លិននេះ ក្រអូបមានប្រមាណតិចទេ ចំណែកក្លិននៃបុគ្គលមានសីលទាំងឡាយណា ក្លិននោះទើបក្រអូបលើស-លប់ ផ្សាយទៅក្នុងទេវលោកនិងមនុស្សលោកបាន ។

តេសំ សម្បន្នសីលានំ អប្បមាទវិហារិនំ

សម្មទញ្ញា វិមុត្តានំ មារោ មគ្គំ ន វិន្ទតិ ។

មារាធិរាជ (ទុកជាខំស្វែងរក) ក៏មិនជួបនូវផ្លូវរបស់លោកមាន សីលបរិបូណ៌ អ្នកនៅដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ អ្នករួចស្រឡះ(ចាកធមិជា គ្រឿងសៅហ្មង) ព្រោះដឹងច្បាស់តាមហេតុ ។

លាភសក្ការៈសម្លាប់បុគ្គលពាល

ប្រារព្ធភិក្ខុទេវទត្ត

ផលំ វេ កទលឹ ហន្តិ ផលំ វេឡុំ ផលំ នឡំ

សក្ការោ កាបុរិសំ ហន្តិ គព្ភោ អស្សតរឹ យថា ។

ផ្លែចេក រមែងសម្លាប់ដើមចេក ផ្លែឫស្សី រមែងសម្លាប់ដើមឫស្សី ផ្លែបបុស រមែងសម្លាប់ដើមបបុស (យ៉ាងណា) លាភសក្ការៈរមែងសម្លាប់ បុរសអាក្រក់ ដូចជាគភ៌រមែងសម្លាប់មេសេះអស្សតរ យ៉ាងដូច្នោះ ។

ធម៌មិនប្រសើរ៤យ៉ាង

អលសោ គិហី កាមភោគី ន សាធុ

អសញ្ញតោ បព្វជិតោ ន សាធុ

រាជា ន សាធុ អនិសម្មការី

យោ បណ្ឌិតោ កោធនោ តំ ន សាធុ ។

- គ្រហស្ថអ្នកបរិភោគកាម ខ្ជិលច្រអូស មិនល្អ,
- អ្នកបួស មិនសង្រួម មិនល្អ,
- ព្រះរាជា អ្នកពិចារណាហើយធ្វើ មិនល្អ,
- បណ្ឌិត ដែលមានសេចក្ដីក្រោធនោះ មិនល្អ ។

(បិ. ៥៩/២០១+៦០/១១២)

អំពើល្អនិងអាក្រក់

សុករំ សាធុនា សាធុ សាធុ បាបេន ទុក្ករំ

បាបំ បាបេន សុករំ បាបមរិយេហិ ទុក្ករំ ។

- អំពើល្អ មនុស្សសប្បុរស ធ្វើបានដោយងាយ,
- អំពើល្អ មនុស្សអាក្រក់ ធ្វើបានដោយក្រ,
- អំពើបាប មនុស្សបាប ធ្វើបានដោយងាយ,
- អំពើបាប ព្រះអរិយៈ ធ្វើបានដោយក្រ ។

ដំណើរផ្លូវ

គតិ មិគានំ បវនំ អាកាសោ បក្ខីនំ គតិ

វិភាវោ គតិ ធម្មានំ និព្វានំ អរហតោ គតិ ។

- ព្រៃ ជាដំណើររបស់ពួកម្រឹគ,
- អាកាស ជាដំណើររបស់ពួកបក្សី,
- សេចក្ដីវិនាស ជាដំណើររបស់សង្ខតធម៌ទាំងឡាយ,

- *ព្រះនិព្វាន ជាដំណើររបស់ព្រះអរហន្ត ។*

បុថុជ្ជនថោកទាប

ឯកោ បុព្វេ ចរិត្វាន មេថុនំ យោ និសេវតិ
យានំ ភន្តំ វ តំ លោកេ ហីនមាហុ បុថុជ្ជនំ ។

បុគ្គលណា ប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង (គឺបួស) ក្នុងកាលមុន ហើយ (ត្រលប់មក)សេពមេថុនធម្មវិញ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយហៅបុគ្គលនោះថា ***បុថុជ្ជនថោកទាបក្នុងលោក*** *ដូចជាយានដែលភ្លូកហើយ។*

យសោ កិត្តិ ច យា បុព្វេ ហាយតេ វាបិ តស្ស
សា ឯតម្បិ ទិស្វា សិក្ខេថ មេថុនំ វិប្បហាតវេ ។

យសនិងកេរ្តិ៍ឈ្មោះណា (ធ្លាប់មានហើយ) ក្នុងកាលមុន យសនិងកេរ្តិ៍ឈ្មោះរបស់បុគ្គលនោះ ក៏សាបសូន្យទៅ បព្វជិតឃើញនូវដំណើរនោះហើយ គប្បីសិក្សាដើម្បីលះបង់មេថុនធម្ម ។ (បិ.៦៤/២៧៣+២៧៩)

មាតាបិតា

ព្រហ្មាតិ មាតាបិតរោ បុព្វាចរិយាតិ វុច្ចរេ
អាហុនេយ្យា ច បុត្តានំ បជាយ អនុកម្បកា ។

មាតាបិតាទាំងឡាយ ដែលហៅថា ព្រហ្មក្តី បុព្វាចារ្យក្តី អាហុនេយ្យៈ ក្តី (សុទ្ធតែ) ជាអ្នកអនុគ្រោះដល់ពួកសត្វគឺកូន ។

តស្មា ហិ នេ នមស្សេយ្យ សក្ករេយ្យ ច បណ្ឌិតោ

អន្នេន អថោ បានេន វត្ថេន សយនេន ច
ឧច្ឆាទនេន ន្ហាបនេន បាទានំ ធោវនេន ច ។

ព្រោះហេតុនោះឯង អ្នកប្រាជ្ញគួរនមស្ការ គួរធ្វើសក្ការៈដល់មាតាបិតាទាំងនោះដោយ បាយ ទឹក សំពត់ គ្រឿងដេក គ្រឿងអប់ គ្រឿងផ្ងូតទឹក និងទឹកសម្រាប់លាងជើង ។

តាយ នំ បារិចរិយាយ មាតាបិតូសុ បណ្ឌិតា
ឥធេវ នំ បសំសន្តិ បេច្ច សគ្គេ បមោទតិ ។

ព្រោះការបានទំនុកបម្រុងមាតាបិតានោះហើយ បានជាអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយសរសើរនូវបុគ្គលនោះក្នុងលោកនេះឯង បុគ្គលនោះលុះលះលោកនេះទៅហើយ រមែងរីករាយក្នុងឋានសួគ៌ ។ (បិ.៥៣/១៤២)

អំពីរដូវ

តាមចន្ទគតិមាន ៣ រដូវក្នុង ១ ឆ្នាំ

១- ***គិម្ហរដូវ***: ១រោច ផល្គុន – ១៥កើត អាសាឍ
២- ***វស្សានរដូវ***: ១រោច អាសាឍ – ១៥កើត កត្តិក
៣- ***ហេមន្តរដូវ***: ១រោច កត្តិក – ១៥កើត ផល្គុន

១- មិគសិរ	២- បុស្ស	៣- មាឃ
៤- ផល្គុន	៥- ចេត្រ	៦- វិសាខ
៧- ជេស្ឋ	៨- អាសាឍ	៩- ស្រាពណ
១០- ភទ្របទ	១១- អស្សុជ	១២- កត្តិក ។

តាមសុរិយគតិមាន ៤ រដូវក្នុង ១ ឆ្នាំ

១- ***សិសិរ***: ពីថ្ងៃទី ២២ ធ្នូ – ២០ មិនា (៨៩ឬ៩០ថ្ងៃ)

២- ***និទាឃ***: ពីថ្ងៃទី ២១ មិនា – ២១ មិថុនា (៩៣ថ្ងៃ)

៣- ***វស្សាន***: ពីថ្ងៃទី ២២ មិថុនា – ២២ កញ្ញា (៩៣ថ្ងៃ)

៤- ***សរទ*** : ពីថ្ងៃទី ២៣ កញ្ញា – ២១ ធ្នូ (៩០ថ្ងៃ) ។

មករា	មាន ៣១ ថ្ងៃ	កុម្ភៈ	មាន ២៨ ថ្ងៃ
មិនា	មាន ៣១ ថ្ងៃ	មេសា	មាន ៣០ ថ្ងៃ
ឧសភា	មាន ៣១ ថ្ងៃ	មិថុនា	មាន ៣០ ថ្ងៃ
កក្កដា	មាន ៣១ ថ្ងៃ	សីហា	មាន ៣១ ថ្ងៃ
កញ្ញា	មាន ៣០ ថ្ងៃ	តុលា	មាន ៣១ ថ្ងៃ
វិច្ឆិកា	មាន ៣០ ថ្ងៃ	ធ្នូ	មាន ៣១ ថ្ងៃ ។

តាមប្រទេសខ្លះនិយមប្រើរដូវ ៦ គឺ :

១- ***ហេមន្តរដូវ*** ពីថ្ងៃ១រោច ខែកត្តិក ដល់ ថ្ងៃ១៥កើត ខែបុស្ស ត្រូវជា៥៩ថ្ងៃ ។

២- ***សិសិររដូវ*** ពីថ្ងៃ១រោច ខែបុស្ស ដល់ ថ្ងៃ១៥កើត ខែផល្គុន ត្រូវជា៥៩ថ្ងៃ ។

៣- ***វសន្តរដូវ*** ពីថ្ងៃ១រោច ខែផល្គុន ដល់ថ្ងៃ១៥កើត ខែពិសាខ ត្រូវជា៥៩ថ្ងៃ ។

៤- **គិម្ហរដូវ** ពីថ្ងៃ១រោច ខែពិសាខ ដល់ ថ្ងៃ១៥កើត ខែអាសាឍ

ត្រូវជា៥៩ថ្ងៃ ។

(បើឆ្នាំដែលមានអធិកវារៈ មាន៦០ថ្ងៃ, ឆ្នាំដែលមានអធិកមាស៣ ខែ មានថ្ងៃ ៨៩(?) ព្រោះប្រើខែចេញឈ្មោះតាមចន្ទគតិ ដូចបែបប្រើរដូវ ៣ដែរ) ។

*៥- **វស្សានរដូវ** ពីថ្ងៃ១រោច ខែអាសាឍ ដល់ ថ្ងៃ១៥កើត ខែភទ្របទ ត្រូវជា៥៩ថ្ងៃ ។*

*៦- **សរទរដូវ** ពីថ្ងៃ១រោច ខែភទ្របទ ដល់ ថ្ងៃ១៥កើត ខែកត្តិក ត្រូវជា៥៩ថ្ងៃ ។*

- រួមទាំង ៦ រដូវមាន ១២ ខែ (ឬចួនកាលមាន១៣ខែ?) មាន៣៥៤ (ឬ ៣៥៥ថ្ងៃ ឬក៏ចួនកាល ៣៨៤ថ្ងៃ?) ត្រូវជា១ឆ្នាំ ។

....

ពុទ្ធប្បវត្តិសង្ខេប

ព្រឹត្តិការណ៍	ថ្ងៃ	ខែ	ឆ្នាំ	ព្រះជន្ម
បដិសន្ធិ	ព្រហស្បតិ៍	អាសាឍ	រកា	
ប្រសូត	សុក្រ	ពិសាខ	ច	
អភិសេក	អាទិត្យ	កត្តិក	ឆ្លូវ	១៦
បួស	ព្រហស្បតិ៍	អាសាឍ	ថោះ	២៩
ត្រាស់ដឹង	ពុធ	ពិសាខ	រកា	៣៥
កំណត់សង្ខារ	សុក្រ	មាឃ	រោង	
និព្វាន	អង្គារ	ពិសាខ	ម្សាញ់	៨០

សកម្មភាព	ឆ្នាំ	ខែ	ថ្ងៃ	ពេល
ចាប់	រ	អា	ព្រ	ទៀបភ្លឺ
ប្រ	ច	ពិ	សុ	ជិតត្រង់
រាជ្យ	ឆ្លូវ	ក	អា	ថ្ងៃ
បួស	ថោះ	អា	ព្រ	អធ្រាត្រ
ត្រាស់	រ	ពិ	ពុធ	ទៀបភ្លឺ
កំ	រោង	មាឃ	សុ	ព្រឹក
និ	ម្សាញ់	ពិ	អង្គ	ទៀបភ្លឺ

* * * * * * * *

សមាគមអាស៊ាន

អាស៊ាន *មានន័យថា សមាគមប្រជាជាតិអាស៊ីអាគ្នេយ៍ មកពីពាក្យពេញជាភាសាអង់គ្លេសថា* Association of South East Asian Nation. *ហៅកាត់ថា* Asean ។ Asean *មានផ្ទៃដីសរុប ៤.៤៦៥.៣២២* Km2 ។ Asean *បានបង្កើតឡើងនៅ ថ្ងៃទី៨ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៦៧ នាទីក្រុងបាងកក ប្រទេសថៃ ដែលផ្ដើមឡើងដោយប្រទេសទាំង ៥គឺ ឥណ្ឌូនេស៊ី ម៉ាឡេស៊ី ហ្វីលីពីន សិង្ហបូរី និង ប្រទេសថៃ ។*

Asean *មានគោលដៅ៣ មានគោលបំណង១៥ មានគោលការណ៍១៤ ហើយក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញមាន១៣ចំពូក និង៥៥មាត្រា ។*

ប្រទេសជាសមាជិកអាស៊ានទាំង១០

ឈ្មោះប្រទេស	កាលបរិច្ឆេទ	ផ្ទៃដី
ប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី	៨ - ៨ - ១៩៦៧	១.៩០០.០០០ Km2
ប្រទេសម៉ាឡេស៊ី	៨ - ៨ - ១៩៦៧	៣២៩.៧៥៨ Km2
ប្រទេសហ្វីលីពីន	៨ - ៨ - ១៩៦៧	៣០០.០០០ Km2
ប្រទេសសិង្ហបូរី	៨ - ៨ - ១៩៦៧	៦.៤៦១Km2
ប្រទេសថៃ	៨ - ៨ - ១៩៦៧	៥១៣.០០០ Km2
ប្រទេសប្រ៊ុយនេ	៨ - ១ - ១៩៨៤	៥.៧៦៩ Km2
ប្រទេសវៀតណាម	២៨ - ៧ - ១៩៩៥	៣៣១.៦៨៩ Km2
ប្រទេសឡាវ	២៤ - ៧ - ១៩៩៧	២៣៦.៨០០ Km2
ប្រទេសភូមា	២៤ - ៧ - ១៩៩៧	៦៧៨.០៣៣ Km2
ប្រទេសកម្ពុជា	៣០ - ៤ - ១៩៩៩	១៨១.០៣៥ Km2

និមិត្តសញ្ញានិងទង់អាស៊ាន

និមិត្តសញ្ញាអាស៊ាន និង ទង់អាស៊ានតំណាងឲ្យសមាគមអាស៊ានមួយ ដែលមានស្ថិរភាព សន្តិភាព សាមគ្គីភាព ភាពអង់អាចនិងប្រកបដោយថាមពល ។ ពណ៌និងនិមិត្តសញ្ញានៃទង់អាស៊ានមានពណ៌ខៀវ ក្រហម ស លឿង ដែលពណ៌ទាំងអស់នេះតំណាងឲ្យពណ៌សំខាន់នៃទង់ជាតិរបស់ប្រទេសសមាជិកទាំងអស់ ។

- **ពណ៌ខៀវ** តំណាងឲ្យសន្តិភាព និងស្ថេរភាព ។

- ***ពណ៌ក្រហម*** តំណាងឲ្យសេចក្ដីក្លាហាន និង ភាពស្វាហាប់ដ៏ប្រកបដោយថាមពល ។

- ***ពណ៌ស*** តំណាងឲ្យភាពបរិសុទ្ធិ ស្អាតស្អំ ។

- ***ពណ៌លឿង*** តំណាងឲ្យវិបុលភាព ភាពសម្បូរណ៍សប្បាយ ។

- ***ដើមស្រូវទាំង ១០*** តំណាងឲ្យសុបិនរបស់បិតាបង្កើតអាស៊ានដែលមានបំណងប្រមូលផ្ដុំ ប្រទេសទាំង១០នៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍ឲ្យក្លាយជាសហគមមួយប្រកបដោយមិត្តភាព និងសាមគ្គីភាព។

- ***រង្វង់ព័ទ្ធជុំវិញ*** តំណាងឲ្យភាពឯកភាពគ្នារបស់អាស៊ាន ។

....

អវសានគាថា

និរយំ បាបកម្មិនោ ពួកអ្នកមានអំពើអាក្រក់ ទៅកាន់នរក
សគ្គំ សុគតិនោ យន្តិ ពួកអ្នកមានគតិល្អ ទៅកាន់ឋានសួគ៌
បរិនិព្វន្តិ អនាសវា ពួកអ្នកមិនមានអាសវៈ បរិនិព្វាន ។

(បិ.៥២/៤៨)

(ថ្ងៃទី៨ -១០- ២០១៣→៦ -១០- ២០១៤)

ច្បាប់រាជនេតិ

ប្រើថ្លឹងឱ្យស្មើ ទោះបីនឹងប្រើ ប្រើអ្នកចេះក្តី

កុំយកពាក្យស្លោក ផ្ទឹមនឹងគម្ពីរ កុំយកពាក្យជី

ផ្ទឹមនឹងពាក្យពាល ។

សម្តេច ធម្មរាជា រាជសម្ភារ